

a fiatal tehetségek lapja

XXIII. évfolyam 5-6. szám

2021. május-június

diák tállózó

válogatás a legjobb diáklapokból

 a facebookon is!

**UTAZGATNANK,
MERT UTAZNI ÉRDEMES**

**FÖLD, VÍZ, LEVEGŐ
LEGYÉL A BOLYGÓ KAPITÁNYA!**

**ZOOMBAN
A NAGY DIÁK
TESZTEK DÖNTŐI**

J A U R I

AZ MTV UK BEKÉRTE A KLIPJÉT

NYERD MEG AZ ÁLOMUTAZÁST,
AZ ELEKTROMOS ROBOGÓT VAGY A SZUPER BRINGÁT!

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

„Egy falatba nem fogsz belehalni”

Sokszor hallottam az elmúlt egy évben ezt a mondatot. Tényleg nem fogok belehalni, helyette elég sokat fogok szenvedni teljesen feleslegesen. A saját bőrömön megtapasztaltam, hogy az emberek többsége az ismeretek hiányában nem kezeli elég empátiával a gluténérzékenyek helyzetét. Ahogy a laktózérzékenyekét sem.

Most volt az egy éves évfordulója annak, hogy cöliákiával diagnosztizáltak, ami egy válfaja a gluténérzékenységeknek. Minden gluténérzékeny autoimmun betegnek számít. Ez azt jelenti például az én esetemben, hogy a sejtjeimbe beépülő glutént egyfajta ellenséggént érzékeli a szervezetem, így ellenanyagot termel a saját sejtjeim ellen, amiket így elpusztít. Ezzel meglehetősen kevesen vannak tisztában, sokan azt hiszik, hogy hóbortból esszük a fagorcás állagával megegyező kenyert sorstársaimmal együtt. Vagy éppen pusztá mazochizmusból nézzük sóvárogva egy-egy cukrászda kirakatában a kedvenc sütijeinket.

„Egy falatba nem fogsz belehalni” – hangzott el a mondat olyan emberek szájából, akiknek még én is meglepődtem. A háziorvosomnak külön el kellett magyaráznom, hogy miért ne írjon fel nekem búzakeményítő alapú gyógyszert, és miért nem kockáztathatok meg egy szem lisztet sem.

Ugyanis a legkisebb keresztzennyeződéstől is komoly gyomorgörceim alakulnak ki a fogyasztást követő egynéhány órában. Ennél is rosszabb esetben az imént említett tünethez olyan mértékű puffadás és hányinger társul, aminek hatására az ember úgy érzi, hogy pillanatokon belül szétszaggatja diétahibája, mint Hirosimát az atomkatasztrófa. De ezek csak a rövid távú dolgok, amiket úgy másfél liter kólával és két savlekötővel még le tudok küzdeni, hosszú távon viszont számomra ez a szervezetem komoly pusztítása. Néha csak spontán kihullik a hajam fele ennek köszönhetően, mintha sose tartozott volna hozzám.

Tehát ha bárki a környezetemben gluténérzékeny, ne kínálj sötétet, ne próbálj neki jó tanácsokat adni, ne hidd azt, hogy fogyókúrázik, mert csak rontasz a helyzeten, ami amúgy sem olyan jó neki. Mostanra már fel sem tűnik, ha körülöttem valami régi kedvencemet eszik, mindaddig, míg valaki fel nem hozza, milyen kár, hogy én nem ehetem meg az albánpekéségekben frissensült belül krémes, kívül roppanás kakaócsigát, ami önmagában egy hatalmas endorfin bomba.

Tudom, hogy nem ehetem meg, és kösz, hogy eszembe juttatod. Ha valóban segíteni szeretnél az étel-intoleranciával küzdő ismerőseid, barátaid sokasodó táborának, akkor ne tanácsot adj, hanem megértést. Hidd el, ők tudják, tudjuk, mit lehet és mit nem.

(Szalai Boglárka)

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2021. május-június, XXIII. évfolyam 5-6. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Szalai Boglárka • Május-júniusi szerzőink: Bihari Bernadett Luca, Bogdán Noémi, Bodor Julcsi, Borsos Anikó Noémi, Erdélyi Zsófia Biborka, Fogasy Fatime, Kaposi Márton, Lendvai Martin, Novák Henrietta, Reisinger Márk, Szalai Boglárka, Vadász Viola, Velek Domonkos, Vincze-Hajnal Blanka, Zachariás Zsuzsi • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetéstérfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

Nyomdai előkészítés: ArtCentrum • Nyomda: Pauer Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatban a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkeket rövidítéshez, stilizálásához. • Az iskolaiújságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

A tehetséges diákújságírókat és a DUE Tallózót a Nemzeti Tehetség Program, a Miniszterelnökség, és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatja.

MATESZ
print-audit
Kiadványunk példányszámát
a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
http://www.matesz.hu

Egy biztonsági őr és egy Dr. Csont-rajongó nyerte a Nagy Diák Bünmegelőzési Tesztet

FOTO: POZSONYI ZITA

VÉGET ÉRT A NAGY DIÁK BÜNMEGELŐZÉSI TESZT, A NAGYSZABÁSÚ VERSENY DÖNTŐJÉT BUDAPESTEN RENDEZTE MEG A DUE MÉDIAHÁLÓZAT 2021. MÁJUS 14-ÉN. A FINÁLÉBA KÉT KOROSZTÁLYOS GYŐZTEST HIRDETTEK: A FIATALOKNÁL EGY BÖNYI DIÁK, A DR. CSONT-RAJONGÓ GÁBRIEL BÁLINT LETT AZ ELSŐ, AZ IDŐSEBBEKNEK EGY KAPOSVÁRI BIZTONSÁGI ŐR, TÖRÖK BERTRAM ÁLLHATOTT A DOBOGÓ TETEJÉRE.

PETUR ANDRÁS MŰSORVEZETŐ, GRATZER-SÖVÉNYHÁZY EDIT, AZ NBT TITKÁRSÁGVEZETŐJE, KECSKÉS ISTVÁN, A DUE ELNÖKE

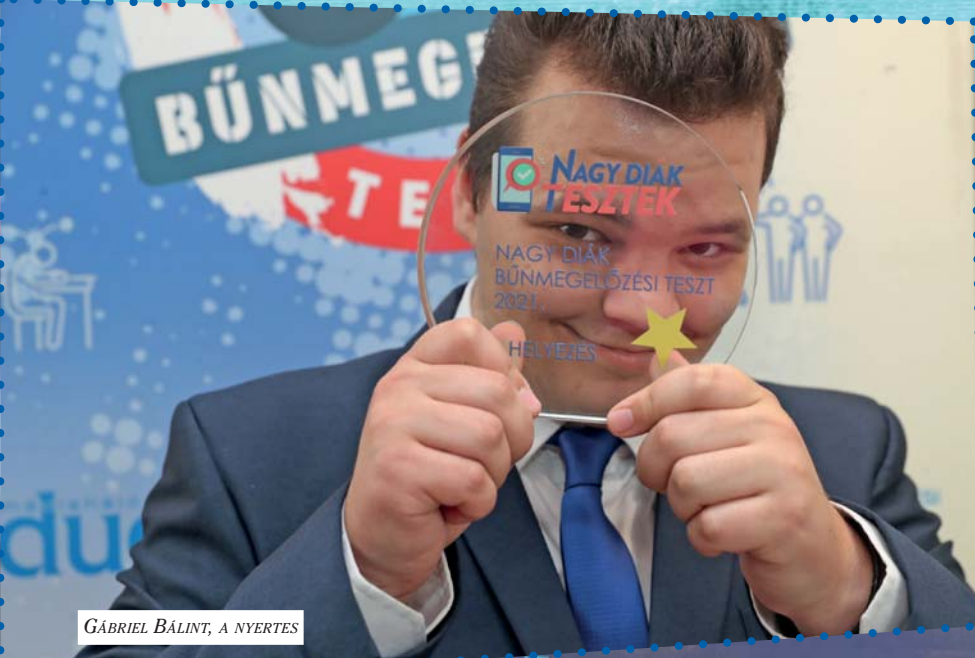
KECSKÉS ISTVÁN, A DUE ELNÖKE, MÁRTON KORNÉL PÉTER, TÖRÖK BERTRAM, GRATZER-SÖVÉNYHÁZY EDIT, AZ NBT TITKÁRSÁGVEZETŐJE

A Nagy Diák Bünmegelőzési Teszt döntőjébe több mint 17 ezer résztvevőből jutott be a legjobb 12 játékos. Két korcsoportban zajlott a Teszt döntője, immár negyedik alkalommal. Először a 14-18 éves korosztály 6 legjobb játékos mérkőzött meg egymással. A showműsorban többek között a droghasználat büntethetőségéről, az online és a való életben elkövetett bántalmazásról és a bünszervezet fogalmáról kellett bizonyítaniuk tudásukat a játékosoknak. A versenyt a

győri Baksa Kálmán Gimnázium egyik végzős tanulója, a Bönyről érkező Gábor Bálint nyerte. A játék sajátossága volt, hogy a résztvevők egymás elől pontokat rabolhattak, így az a furcsa helyzet állt elő, hogy Bálint három rablással tett szert behozhatatlan előnyre a Bünmegelőzési Tesztben. Győzelmét azzal magyarázta, hogy rengeteget olvas, sokat tanul az iskola ifjúságvédelmi felelősétől, és a Dr. Csont bűnügyi sorozat szinte összes részét látta.

A 19-22 éves korosztályban a kaposvári Török Bertram állhatott a dobogó tetejére. Szerinte azért lett első, mert van már bűnüldözési tapasztalata, ugyanis az érettségi előtt kötelező 50 órás társadalmi munkát a polgárőrségnél végezte. Intézkedett lopás, garázdaság és halált okozó ittas vezetés ügyben is. Jelenleg biztonsági őrként dolgozik.

A DUE Médiahálózat által indított Nagy Diák Bünmegelőzési Teszt célja, hogy

GÁBRIEL BALINT, A NYERTES

a diákok el tudják kerülni azt, hogy áldozattá, netán elkövetővé váljanak. Fontos, hogy felismerjék a fiatalok a rájuk leselkedő veszélyeket, és megtudják, mi a különbség a csíny és a bűncselekmény között. A Nagy Diák Bűnmegelőzési Teszt a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatásával jött létre.

A döntő visszanezethető a www.nagydiaktesztek.hu oldalon.

Napi 15 órás zenehallgatással nyerte meg Zsófi a Nagy Diák Zenei Tesztet

FOTÓ: POZSONYI ZITA

ÁTLAGOSAN NAPI 14-15 ÓRÁT HALLGAT ZENÉT, A MARGARET ISLAND A LEGNAGYOBB FAVORITJA ÉS KÖZEL 5000 DALT KEDVEL A SPOTIFY-ON VARGHA ZSÓFIA NÓRA, AKI RAJT-CÉL GYŐZELEMMEL NYERTE MEG A NAGY DIÁK ZENEI TESZTET. A BUDAPESTI KÖZÉPISKOLÁS TÖBB MINT 17 EZER JÁTÉKOST MEGELŐZVE LETT AZ ELSŐ A DUE MÉDIAHÁLÓZAT NAGYSZABÁSÚ KÖNNYŰZENEI VERSENYÉN.

Egy nagyszabású, neten élőben streamelt show keretein belül rendezték meg a Nagy Diák Zenei Teszt döntőjét Budapesten, melyen a verseny legjobb 11 játékosa vett részt. A diákoknak a magyar kortárs könnyűzenei ismereteiket kellett megmutatniuk, emellett szerzői jogokra vonatkozó témában is betekintést engedtek a tudásukba. A döntő során zeneipari szakemberektől és zenészekről kaptak kérdéseket, többek közt a WMMD, a ProArt, a MAHASZ és a Zenezöveg.hu vezetőjétől, illetve Tóth Gabitol, Pásztor Annától, Csik Jánostól

és Horváth Bolditól. A finálén élőben zenélt Czutor Zoli, aki akusztikus gitárra hangszerezve, az eredeti dalszövegeket átírva adott elő olyan ismert slágereket, mint az *Olyan ő*, *A legnagyobb hős*, a *Rakpart*, a *Márti dala* vagy a *Most múlik pontosan*, és a döntősöknek 10-15 másodperc alapján kellett kitalálniuk az eredeti szerzeményt.

A versenyt végig Vargha Zsófia Nóra vezette, ám a játék annyira szorosnak bizonyult, hogy a még a legvégén is leelőzhette volna egy versenytársa. A döntőnek

végül a PASO-énekes KR Sa kérdése bizonyult, miszerint a zenekarának melyik országban van a legtöbb Facebook-követője Magyarországot leszámítva. Mivel senki sem tudta a helyes választ, azaz Mexikót, Nóra léphetett a dobogó tetejére. A tizenegyedik budapesti diák virágkötőnek tanul, a sulin és az alváson kívül mindig zenét hallgat.

– Zenével kelek és fekszem, tanulás és futás közben is a Spotify megy nálam, közel 5000 dalt kedvelek. Átlagosan napi 14-15 órát hallgatok zenét – árulta el Zsófia.

– A pandémia előtt sokat jártam koncertre, fesztiválra, megvolt a havi 6 este. Sokat jött velem apukám, aki nagy bulizó. Két nagy kedvencem van, az Esti Kornél és a Margaret Island, de szeretem még a Halott Pénzt, ByeAlexet és a Carson Comát is.

Zsófi legnagyobb koncertélménye is a Margaret Islandhez kapcsolódik. Az együttes énekesnője, Lábás Viki minden fellépésüknél lemegy a közönség soraiba, és az *Egy lány sétál a domboldalon* dal közben megfogja egy rajongója kezét. A 2019-es Campus Fesztiválon Viki úgy énekelt a dalt, hogy végig Zsófi kezét fogta.

Zsófi győzelmének köszönhetően egy 300 000 forint értékű, okostelefonból, fejhallgatóból és hangszóróból álló ajándéksomaggal térhetett haza.

A Nagy Diák Zenei Teszt azzal a céllal jött létre, hogy a fiatalok körében egyedi, rendhagyó és edukatív formában népszerűsítse a magyar könnyűzenét, a jogszerű zenefogyasztást, megismertesse a szerzői jogok pozitív szerepét és jelentőségét, valamint azt, hogy ezek hogyan járulnak hozzá a szellemi termékek újratermeléséhez.

A program fő támogatója a ProArt - Szövetség a Szerzői Jogokért, valamint az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO).

CZUTOR ZOLI 11 DALRÉSZLETET JÁTSZOTT EL

HALMAI BRIGITTA (2. HELYEZETT), DR. HORVÁTH PÉTER - PROART, VARGHA ZSÓFIA NÓRA (1. HELYEZETT), DR. SZAYLY JÓZSEF - DUE, KISS GERGŐ (3. HELYEZETT)

A ZENE IS JOBB LEGÁLISAN

IZGALMAS DÖNTŐVEL FEJEZŐDÖTT BE A NAGY DIÁK ZENEI TESZT MÁJUS 14-ÉN. ENNEK APROPÓJÁBÓL KÉRDEZTÜK DR. HORVÁTH PÉTERT, A JÁTÉK TÁMOGATÓJÁT A PROART TEVÉKENYSÉGÉRŐL, A TESZTRŐL ÉS A CÉLJAIKRÓL.

MIVEL FOGLALKOZIK A PROART?

A ProArt – Szövetség a Szerzői Jogokért Egyesületet 2004-ben alapította öt közös jogkezelő szervezet. Mit is jelent a közös jogkezelés? Erre akkor van szükség, amikor olyan nagyszámú felhasználó (TV, rádió, fesztivál stb.) használja a szerzők, előadók műveit, hogy fizikailag lehetetlen lenne, hogy minden egyes jogosulttal megállapodjanak a jogdíjakról. Jelenleg hét ilyen szervezet létezik Magyarországon. A ProArt célja, hogy fellépjen jogsértések ellen, elősegítse a művek felhasználásának jogszerűségét. További célunk a szerzői jogi jogtudatosság fokozása oktatással és ismeretterjesztéssel, valamint a művészeti alkotások, teljesítmények elismertetése és megismertetése.

MIÉRT FONTOS A LEGÁLIS ZENEFOGYASZTÁS?

Ha legálisan jutunk hozzá egy dalhoz, azaz fizetünk a zenéért, azzal erkölcsileg és anyagilag is elismerjük az alkotókat, zeneszerzőket, előadókat és a stábokban dolgozó szakembereket. Nekik ez a fizetség a munkájukért. Egy banda sikeréért rengeteg ember dolgozik, akiket ki kell fizetni. Roadok, kiadók és háttéremberek megélhetését is biztosítjuk ezzel. Szóval ez a fairplay a zenefogyasztásban. Nem mellesleg ez az államnak is fontos bevételt teremt.

HA LETÖLTÖK EGY ZENÉT, AKKOR ÉRNET VALAMILYEN BÜNTETÉS?

Nem, a zenehallgatónak vagy fogyasztónak nem kell feltétlenül tudnia, hogy egy adott

forrás legális vagy jogsértő. Aki a tartalmat juttatja el a felhasználónak, annak kell szabályosan, jogkövető módon eljárnia. Velük szemben kell fellépniük. A törvények a műsor terjesztőjének írnak elő szabályokat, nem a felhasználót akarják szankcionálni. Azonban fontos megjegyezni, hogy az internet világában bárki lehet tartalomterjesztő. Ezért, ha tartalmat osztunk meg, felelősek vagyunk, hogy jogszerűen járunk el. Ha az interneten találunk valamit és azt letöltjük, akkor az nem jogsértő. De fontos a tudatosság!

HOGYAN HASZNÁLHATOK FEL EGY ZENÉT, MIKOR KELL JOGDÍJAT FIZETEM?

Védett műveket csak a jogdíj megfizetése után lehet felhasználni. A jogdíj nem más, mint a felhasználás ellenértéke. Leegyszerűsítve, ha mondjuk egy cipőt szeretnék eladni, akkor kézenfekvő, hogy a reklámozásához egy sikeres, sokak által kedvelt dalt választok. Így a zene által gerjesztett pozitív érzést átvihetjük a cipőre, ezzel maximalizálva az eladást.

De a zene felhasználásához emellett elengedhetetlen a szerző hozzájárulása. Hiába fizetném ki a jogdíjat, ha a szerző nem szeretné, hogy a zenéjét összekapcsolják vagy azonosítsák a cipővel.

Másik példa, amit fontos megemlíteni: hogyha készítetek egy szép légi felvételt, mondjuk Budapestről, azt pedig feltöltöm az internetre, a filmem alá pedig szeretnék berakni egy zenét, akkor engedélyt kell kérnem

a szerzőtől, kiadótól és jogdíjat kell fizetnem nekik. Még akkor is, ha a videóm feltöltésével közvetlen módon nem generáltam bevételt.

MI VOLT A CÉLJUK A NAGY DIÁK ZENEI TESZTTTEL?

Az elsődleges cél a legális zenefogyasztás ösztönzése volt a fiatalok körében. Természetesen a ProArtnal szeretnénk elérni, hogy mindenki tudatosan, legális forrásból jusson a zenei tartalmakhoz. Ha mindezt egy játékos kvízbe adaptáljuk, akkor sokkal nagyobb érdeklődést és eredményt érhetünk el. Nem utolsó sorban pedig szeretünk volna felhívni a kitöltők figyelmét arra, hogy a magyar alkotóknak igen értékes és óriási a repertoárja – amit érdemes hallgatni és megőrizni.

MELYIK VOLT A KEDVENC FORDULÓJA?

Természetesen amikor Czutor Zoli előben adta elő a dalokat, ez volt a hab a tortán. Petur András is nagyon jó volt, hihetetlen hangulatot teremtett – remélem, hogy sokan visszanezík az adást.

(Reisinger Márk)

Kutyapszichológia

MINDIG IS SZERETTEM VOLNA EGY KUTYÁT, DE SOSEM HITTEM VOLNA, HOGY SZÜLEIM MEGENGEDIK NEKEM. IMMÁR KILENC ÉVE KÉT ÖLEB BÜSZKE TULAJDONOSA VAGYOK. EGYÁLTALÁN NEM TEKINTEK RÁJUK TULAJDONKÉNT, SŐT, ŐK A LEGJOBB BARÁTAIM, OLYASMIT TANÍTOTTAK NEKEM, AMIT EMBERTÁRSAIMTÓL SOHASEM TUDHATTAM VOLNA MEG.

Szalai Fruzsina

Vak Bottyán Gimnázium, Paks

A kutyák viselkedésének megfigyelését akkor kezdtem el, öntudatlanul, amikor számítógépes játékok függője lettem és feltörték a karakteremet. A számítógépes játékkal töltött időm helyébe a kutyázás jött. Ekkor jött létre Buksi és köztem egy láthatatlan kapocs, ami nagyon erős. Minden lény egy bizonyos energiaszinttel jön világra. Ha az ember és kutya energiaszintje nem passzol, szintén problémák adódhatnak. Ezt a megérzéseink alapján tudjuk eldönteni.

Kezdjük az ismerkedéssel. Nem nyúlhatsz hozzá egy idegen kutyához, amíg meg nem szagolt. Ez egy kézfogásnak felel meg. Ha megnyalja a kezedet, vagy már nem érdeklőd, határozottan, de finoman megsimogathatod. Ha a szája széle nyalogatásával, merevségével, esetleg vicsgórással reagál, hagyjuk békén, hátráljunk el tőle.

Az embernek kell falkavezérnek lennie. Ha a kutya vezet, annak nagyon rossz vége lesz. Harapások, támadások, szorongás, bizonytalanság stb. A problémát a csontpróbbával orvosolhatjuk. A kutyának odaadunk egy csontot, majd elveszük tőle. Valószínű megmorog, ilyenkor határozottan kell fellépni. Adsz neki egy nyaklevest, vagy földhöz szorítod a fejét és leszidod. Ezzel tisztázva van az ügy. Az erőszakot általában mellőzzük, de ez egy kivételes eset – olyan, mint amikor a falkavezér lenyomja a szemtelenkedő falkatagot. Ettől nem fog kevésbé szeretni, mert ők a jelenben élnek, mint az óvodás gyerekek, nem fog sokáig azon gondolkodni, hogy ezt miért kapta, de tudni fogja, hol a helye a falkában.

Meg kell szerezned a bizalmát, ami közös játékkal, sétával, az együtt töltött idővel ki fog alakulni, sok szeretet mellett. Meg kell érteni a kutyát. Bele kell látni a fejébe. A kutya előre elárulhatja döntését testbeszédével és tekintetével. A megértésüket

megfigyeléssel kezdjük. Kommunikációjuk, viselkedésük eléggé összetett. Tudom, itt Magyarországon sok olyan van, hogy a kutyát kirakják az udvarba, onnantól kezdve az állat ott éli le az életét. Enni-inni kap, és ezzel be van fejezve a foglalkozás. Nincs ideje az embereknek foglalkozni a kutyáikkal, pedig nagy szükségük lenne rá.

Sokan erőszakkal nevelnek. Vegyük szegény Buksim példáját. Feltehetőleg egy magas férfi verte meg seprűvel, kidobta az utcára, mindezt pár hónapos korában. Mai napig kísértik a történetek, szerencsére kitartó munkámmal kiegyensúlyozott eb vált belőle. Ilyen hálás jószágot életemben nem láttam. Sok trükköt tanítottam neki, mostanra harmincat képes hibátlanul teljesíteni. Meggondolatlan feltevésnek tartom, hogy a kutyák nem emlékeznek régebbi dolgokra. Fél évig nem tudtam Buksival gyakorolni, mégis simán megcsinálta a trükköket. Pórázon ment agility

pályán, majd kézjelekre egyedül is. Titi kutyánk pedig fára mászik, amit nem tanítottam.

A kutyákat rengeteg dologra ki lehet képezni. Rendőr kutyának, drog, bomba, pénz illetve emberkeresőnek, vakvezető kutyának, akinek tényleg sok ideje van, tánc koreográfiára is betaníthatja, amit együtt adhatnak elő a gazdival. Kutyatánc versenyből világbajnokságot is rendeztek.

Sok cikket és könyvet olvastam kutyákról, de egyikben sem említettek olyan dolgokat, mint például, hogy a kutyák szeretnek a szudánifűnek dörgölni, mert megvakarja őket és kitisztítja a bundájukat. Egész könyvet tudnék leírni csupán két kutyáról szerzett tapasztalataimról. Rengeteget tanulhatunk ezektől a csodálatos állatoktól, akik sebbé teszik a mindennapjainkat.

Introvertáltság, vagy amit akartok

MIÉRT ZÁRKÓZIK ÚGY EL? MIÉRT NEM SZÓLAL MEG, HA NAGYOBB, IDEGEN TÁRSASÁGBAN VAN? MIÉRT VONUL EL CSENDESEN A SAROKBA, ÉS UTÁNA MIÉRT MARAD OTTHON NAPOKIG A KÖNYVEIVEL? MERT INTROVERTÁLT. NEM BETEG, NEM DEPRESSZIÓS, NEM „ANTISZOCIÁLIS”, CSAK KIFÁRASZTJA A SOK EMBER.

Zachariás Zsuzsanna, KSZC Nagyatádi
Ady Endre Gimnázium, Nagyatád

Lényegében az előző pár mondat össze is foglalta, mit takar, ha valaki introvertált, vagyis befelé fordul és nem extrovertált, kifelé fordul. Sokan nincsenek tisztában a jelentésével, és nem is tudják megérteni, mit jelent. Vannak, akik ezt rossz dologként fogják fel, betegségnek, amit pszichológussal lehetne kezelteni, pedig valójában semmi ilyesmiről nincs szó. Egy extrovertált embernek, aki nyakig a valóságban él, szereti mások társaságát és nem szereti a magányt, nehéz ezt megértenie. Pedig introvertált társaik megértik őket, hisz az egyik „jellemzőjük”, hogy szeretnek hallgatni másokat és eléggé empatikusak.

Ha ezt az egy szót beírod az internet keresőbe, rengeteg találatot ad ki olyan címekekkel, mint „25 dolog, amit csak az introvertáltak értenek”, „15 mondat, ami csak egy introvertált ember száját hagyja el” vagy „Használati utasítás introvertált emberekhez”. Cikk, amik talán csak segíteni szeretnének, hogy megértsék az embereket, mit jelent ez, de valahogy mégis úgy tűnhet, mintha valami ritka betegség lenne, vagy valami különleges képesség. Ha beírod az extrovertált szót, már nem találsz ilyen szaftos szalagcímekeket, maximum olyan oldalakat dob fel, ahol kiderítheted, melyik személyiségtípusba tartozol.

MILYEN EGY INTROVERTÁLT EMBER ÉS MIÉRT OLYAN, AMILYEN?

Alapvetően nem utálja az embereket, csak egyszerűen kifárasztja, ha huzamosabb ideig van társaságban. Mint amikor szeretsz futni, de egy idő után elfáradsz tőle fizikailag. Csak itt nem fizikai kimerülésről van szó, ez inkább lelki, szellemi. Nehéz több órán át idegenek között lenni, barátkozni velük, a legjobb énedet mutatni nekik, még ha örülsz is az ismeretségnek. Egy ilyen esemény után az introvertált ember igényli, hogy egyedül lehessen a saját gondolataival, távol másoktól. Fel kell töltenie egy újabb szociális eseményhez. Annak a néhány embernek a társaságában, akik közel állnak hozzá, sokkal jobban mer önmaga lenni, és velük több időt is képes eltölteni. Ezért is lehet furcsa sokat locsogó, poénkodó, bulis barátodat mások társaságában olyan csendesnek, szótlanoknak, visszahúzódónak látnod. Ne aggódj, nincs semmi baja! Nem tud egyszerre öt ember előtt kibontakozni úgy, ahogy előtted. Apránként tud haladni. Nem beszél rögtön olyan sokat, főleg, ha nem muszáj, mert először magában érleli a dolgokat, magában alkot véleményt, és nem szeretné azt egyből mindenki orra alá dörgölni.

Az is lehet introvertált, aki például szokott és szeret is nagyközönség előtt szerepelni, előadást vagy beszédet tartani bizonyos témákról, szóval egyáltalán nem úgy kell elképzelni, hogy mindenki láthatatlan próbál lenni.

FELVETŐDHET A KÉRDÉS, HOGY MÉGIS MIKÉPP KELLENE KEZELNI AZ INTROVERTÁLT SZEMÉLYISÉGEKET?

Természetesen mindenki más, így ami valakinél „műkszik”, nem biztos, hogy másnál is fog. A lényeg, hogy nem kell úrlényekként tekinteni rájuk és nem igényelnek különösebb bánásmódot. Persze, ha tényleg nagyon egyedül akar lenni, akkor hagyd, főleg nagyobb szociális események után, mert kifáradt és erőt kell gyűjtenie. Ne piszkáld, hogy társaságban beszéljen többet, majd fog, ha készen áll rá. Hagyd, hadd bontakozzon ki a saját ütemében!

„Az egészség mindennél fontosabb”

EGY ÍRÁSTUDATLAN ANYUKA MELLETT HAT TESTVÉRREL FELNŐNI EGY VIDÉKI FALUBAN, MAJD INNEN AZ MTA ELSŐ ROMA PHD ÖSZTÖNDIJASÁNAK LENNI VALÓSZÍNŰLEG NEM LEHETETT EGYSZERŰ. VISZONT NEM LEHETETLEN. ERRE ÉLŐ PÉLDA DR. ORSÓS ZSUZSANNA A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM ADJUNKTUSA, AKI NEM MELLESLEG RÁKKUTATÓ. NEM CSAK A RÁKKUTATÓ ÉLETE, LEGFŐBB MONDANI VALÓJA IS FIGYELEMRE MÉLTÓ.

**Benedek Ildikó Julianna, Baár-Madas
Református Gimnázium, Általános
Iskola és Kollégium, Budapest**

MIÉRT EZT A SZAKMÁT VÁLASZTOTTA?

A biológia és a kémia állt a legközelebb az érdeklődési körömhöz. Természetesen az orvosi egyetem is felmerült egy pillanatra, de az érettségi után csak pár évvel később kezdtem az egyetemet, és egy kicsit félttem is tőle, így választottam a biológus szakot.

MI AZ, AMI INSPIRÁLJA ÖNT A MINDEN NAPOKBAN?

Rákkutatóként tudom, hogy a daganatos megbetegedések rengeteg ember életét befolyásolják. Nagyon sokan azzal sincsenek tisztában, hogy milyen természetűek a rákos megbetegedések. A legfontosabb az, hogy ne csak a kutatók tudják azt, hogy mitől alakulnak ki ilyen betegségek. A munkám során azt mutatom be, hogy mik azok a tényezők, amik még hozzájárulnak a daganatos megbetegedések kialakulásához. Az elmúlt években leginkább azzal foglalkozom, hogy a daganatok kialakulását elősegítő tényezőkről azoknak az embereknek is beszéljek, akik sok szempontból nagyon is érintettek. Az érintettség lehet társadalmi és akár anyagi helyzet is. Ha ezektől az emberektől kapok egy-egy pozitív visszajelzést, hogy hasznosnak találták, amit mondok, vagy ezentúl jobban odafigyelnek az egészségükre, akkor azt hiszem, ez tud annyira inspiráló lenni, hogy újra és újra erőt gyűjtsek.

MILYEN TÉNYEZŐK SEGÍTIK A TUMOR KIALAKULÁSÁT?

Ez egy nagyon bonyolult és összetett betegség, tehát ennek nem egy oka van,

hanem számtalan, úgymond multifaktoriális megbetegedés. Az életmódtól a levegőszennyezettségig, a napsugárzástól, a genetikáig minden benne van. Én ezekre a tényezőkre hívom fel a figyelmet. Olyan embereknek beszélek ezekről, akik a leginkább érintettek. Akik nem vehetnek részt feltétlenül egyetemi oktatáson, de a legtöbb rizikófaktorral rendelkeznek. A rákos sejtburjánzás egy összetett, sok komponensből álló probléma. Így egy tényezőt kvázi lehetetlen kiragadni.

EZ EGY HOSSZÚ LEFOLYÁSÚ BETEGSÉG. LEHETSÉGES-E MELLÉKHATÁSOK NÉLKÜL KEZELNI A RÁKOT?

Szerintem ilyen nincs. A daganatsejtek halhatatlanok. Valahogy mégis el kell pusztítani őket. A jelenlegi tudásunk szerint nem tudjuk megoldani, hogy célzottan csak a tumorsejteket öljük meg. Ha nagyon korai stádiumban fedezzük fel a betegséget, amikor még nem fejlődött ki teljes egészében és nem terjedt át más szervekre, szövetekre, akkor nagy valószínűséggel sérülésmentesen, szövődmények nélkül tudjuk kezelni a beteget. Ekkor a gyógyulás szinte garantált. Sajnos nem szeretünk orvoshoz járni, ez köztudott, legtöbbször már csak akkor mennek orvoshoz, amikor a tünetek valamilyen problémát okoznak. Ekkor már a kezelés mellékhatásokkal jár.

PRÓBÁLTAK-E MÁR OLYAN KAROTINOIDOKBÓL GYÓGYSZERT ELŐÁLLÍTANI, AMI ANTIOXIDÁNS HATÁSÚ?

A karotinoidekat és az antioxidánsokat, mint a betegségmegelőzés protektív (védő) tényezőit nagyon régóta ismerjük. Számos vizsgálat bizonyította, hogy ezek a vegyületek a karcinogenezisben, a daganat kialakulás folyamatában is fontosak. A napi 400 g zöldség és gyümölcsfogyasztás megfelelő alapnak tekinthető. Fontos, hogy minél színesebben, minél többféle zöldséget, gyümölcsöt fogyasszunk, és lehetőleg frissen, nyersen, párolva fogyasszuk ezeket és ne szupplementációban, tablettá formájában. Az antioxidánsokra és a karotinoidekakra az egészséges embereknek is szüksége van!

MIT ÜZEN A MAI FIATALOKNAK?

Én nem csak a fiataloknak, hanem minden embernek azt üzenném, hogy mindennél fontosabb az egészség. Sokan azt hiszik, hogy ez egy jelentéktelen dolog, mert amíg minden rendben van, addig nem is vesszük észre, hogy van. Nem is gondolunk bele, hogy ez mekkora érték, de igazából a legeslegfontosabb dolog a világon. Sokkal fontosabb a pénznél, a szerelemnél, a karriernél. Mindennél. Gyógyítani, helyrerakni, visszarendezni sokkal-sokkal nehezebb. Tehát igazából azt üzenném, hogy az egészségnek a megőrzése a legfontosabb dolog, amire oda kell figyelni minden körülmények között.

NEM CSAK IMÁDJÁ A ZENÉT, NAGYON SOKAT TUD IS RÓLA

A NAGY DIÁK ZENEI TESZT GYŐZTESE KÖZEL 17 EZER VERSENYZŐ KÖZÜL KERÜLT KI. VARGHA ZSÓFIA NÓRA VÉGIG Vezetett a döntőben, amit meg is nyert. BEVALLÁSA SZERINT ZENÉVEL KEL ÉS FEKSZIK, AMIKOR CSAK LEHET, ZENÉT HALLGAT. MEG IS LETT AZ EREDMÉNYE.

MESÉLJ MAGADRÓL!

18 éves vagyok, az év elején, épp január elsején születtem, jelenleg a Magyar Gyula Szakközépiskolába járok, virágkötő és virágkereskedő szakra. A hobbijaim között természetesen a zenehallgatás szerepel, tanulás és futás közben is a Spotify megy nálam. Emellett szívesen járom a természetet, olvasok és a barátaimmal vagyok. Jelenleg, egy teljesen új élményként, most a TV2-nél dolgozom, mint statisztá.

MILYEN VISZONY FŰZ A ZENÉHEZ?

Egyszerűen imádom a zenét. Naponta átlagosan 14-15 órát hallgatok zenét, sokat jártam a pandémia előtt koncertekre, fesztiválokra. Legfőképpen magyar zenét hallgatok, mert magyarként sokkal inkább szívembe zárhatom a dalszövegeket. Egy jól megírt refrén, egy dalsor, ami engem megfog, már egyből odaláncol az adott dalhoz. Szeretem beleélni magam ezekbe a szövegekbe és minél többször meghallgatni

őket. Zenei műfajokat tekintve, mindenből egy picit csipegetek, de inkább több popot és egy kis rockot hallgatok. Az egyik kedvenc zenekarom a Margaret Island, akik egy popos-rockos vonalat képviselnek, illetve a másik az Esti Kornél, akik aztán tényleg rockosak. Nem is nagyon értik a barátaim, miért pont ez a kettő a kedvencem.

MILYEN VOLT A TESZT? HOGY NYERTED MEG?

Régóta követem a DUE oldalát, szoktam a honlapot bújni, informálódni rajta, illetve korábban már megmértem magam a Nagy Magyar Filmteszten is. Így találkoztam a Nagy Diák Zenei Teszttel, aminek nagyon megörültem, hisz nagyon szeretem a zenét, és ezt éreztem legjobban a magaménak, amiben jó lehetek. Ezelőtt még sosem vettem részt hasonló versenyen.

Pénteken, a döntő előtt volt bennem egy kis félsz, viszont leginkább az kattogott a fejemben, hogy én igazából csak játszani

jöttem, nem versenyezni. Bár voltak kételeyeim: mi van akkor, ha olyan kérdésre nem tudok válaszolni, amit amúgy tudok, ami ciki lenne rám nézve? Emiatt idegeskedtem az elején, de amint leültem a fotelba, már magabiztosabb lettem, és fejben megcéloztam a top 6-ot, mert minél tovább és többet szerettem volna játszani. A verseny legjobb része számomra az volt, mikor Czutor Zoltán élőben játszott el nekünk gitárján különböző dalokat, amiknek szövegeit átírta, és nekünk úgy kellett kitalálni az eredeti dal címét. Nagyon szimpatikus embert ismertem meg a személyében, korábban hallottam már a dalait, de mint embert nem ismertem. Először kellemes meglepetés ért, hogy csak a sráccokkal találtam szemben magam a stúdióban, a verseny kezdete előtt rögtön kialakult egy kisebb csevegés köztünk. Később a mellettem ülő Varga Hannával találtuk meg a közös hangot, főleg zenei ízlésünk miatt. Vele és még pár versenyzővel a mai napig tartom a kapcsolatot.

(Vincze-Hajnal Blanka)

BŰNMEGELŐZÉSSEN KÜLÖNÖSEN TEHETSÉGES

BŰNMEGELŐZÉSSEN KÜLÖNÖSEN TEHETSÉGES A BÖNYI GÁBRIEL BÁLINT, AKI A GYŐRI BAKSA KÁLMÁN GIMNÁZIUMBAN JÁR, ÉS 18 ÉVES. ANNYIRA, HOGY TUDÁSA BÁR MÉG CSAK ELMÉLETI, DE MEGNYERTE VELE A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZTET MÁJUS 14-ÉN.

SZÁMODRA MI A LEGÉRDEKESEBB A BŰNMEGELŐZÉSSEN?

A filmek világában érzem jól magam, nagyon szeretem a bűnügyi és az akciófilmeket, sokat szoktam nézni. De nem ebben az irányban szeretnék tovább menni, sokkal inkább a matematika és a fizika érdekel.

KELLETT KÉSZÜLNÖD A TESZTRE? VAGY ZSIGERBŐL JÖTTEK A MEGOLDÁSOK?

Célirányosan nem igazán készültem a versenyre, egyedül a DUE Tallózóban olvastam a bűnmegelőzési teszthez kapcsolódó cikkeket, amik segítettek. Illetve korábban volt az iskolánkban egy olyan előadássorozat, amin részt vettem, és amiből sokat tanultam.

MILYEN IRÁNYBAN SZERETNÉL TOVÁBB TANULNI, MI AZ, AMI LEGINKÁBB ÉRDEKEL?

A fizika és a mérnöki szakirányok érdekelnek leginkább, a BME gépészmérnöki szakára jelentkeztem, remélem, hogy felvesznek.

VOLT VALAMILYEN TUDOMÁNYOS VERSENY, AMIN RÉSZT VETTÉL? MILYEN EREDMÉNYEKET ÉRTÉL EL?

Úgymond sportszerűen versenyzek, évente egy tucat versenyen indulok, és nagyjából 5-6 versenyeredményt fel tudok mutatni év végén, főleg fizikából. A legutóbbiak közé tartozik a XXX. Természet-Tudomány Diákpályázat, ahol a „Természet-tudományos múltunk felkutatása és a kultúra egysége” kategóriában 1. helyezést értünk el egy társammal, akivel egy tudományos cikket kellett megírunk. Továbbá, idén volt egy Alprosys Kreatív Fizika Verseny, ahol csapatban 4. helyezést értünk el, a városi Mobilis Diáklabor fizikaversenyen 1., illetve februárban a Filmteszten 6. lettem. Most is egy országos versenyre készülök.

MI MOTIVÁLL ARRRA, HOGY JELENTKEZZ EZEKRE A VERSENYEKRE?

Elsősorban jobban szeretek versenyekre készülni, mint iskolára, másodsorban a díjak is motiválnak. A barátaitól és a családomtól pedig hatalmas támogatást kapok, ha el kell vinni versenyre, autó kell, mindig ott vannak és segítenek nekem. Nagyon sokan támogatnak ebben.

AHOGY EMLÍTETTED, A BŰNMEGELŐZÉSI TESZTRE ANNYIRA NEM KÉSZÜLTÉL. MENNYIBEN KÜLÖNBÖZIK EGY FIZIKA VERSENYRE VAGY EGY ILYEN TESZTRE, PÉLDÁUL FILM TESZTRE VALÓ FELKÉSZÜLÉS, AMIN SZINTÉN INDULTÁL?

A Filmtesztre készültem, célirányosan néztem magyar filmeket, a fizika versenyek meg lassan a véremben lesznek.

MELYIK RÉSZÉT SZERETED LEGINKÁBB EZEKRE A VERSENYEKNEK?

A versenyekben az az egyik legjobb dolog, hogy megtaníttak kezelni a stresszhelyzeteket, hogyan tudj pörgős szituációkban is higgadt maradni, ami később az élet számtalan területén visszaköszön. Például amikor ott vagy élesben egy betörésnél, vagy egy balesetnél, akkor tudd megőrizni a hidegvéredet. Tehát ezek hosszú távon is hasznosak szerintem.

MIT GONDOLSZ, EZEN KÍVÜL MILYEN ELŐNYHÖZ TUD EZ MÉG TÉGED JUTTATNI A JÖVŐBEN?

A versenyek miatt sok új dolgot tudok tanulni, ezt a tárgyi tudást később még biztosan tudom hasznosítani.

(Zachariás Zsuzsi)

„RENGETEGET TANULOK A DUE TESZTJEIBŐL”

LEZÁRULT A NAGY DIÁK MÉDIAISMERETI TESZT IS, EZZEL PEDIG NYERTEST HIRDETHETTÜNK: BENEDEK ILDIKÓ JULIANNA VIHETTE EL AZ FŐDÍJAT. MOST LEHETŐSÉGÜNK VOLT VELE TERVEIRŐL, MOTIVÁCIÓIRÓL ÉS ÉRDEKLŐDÉSI KÖRÉRŐL BESZÉLGETNÜNK.

MIKOR KEZDTÉL EL ÉRDEKLŐDNI A MÉDIA IRÁNT, MILYEN KÖTÖDÉSEID VANNAK HOZZÁ?

Az érdeklődésemet, habár nem vagyok média tagozatos, de elsősorban a médiatanárom keltette föl, másrészt viszont általános iskolás korom óta érdekel ez a téma, és újságíró is voltam, ez az a két oldal, ahonnan jött az egész médiás irányultság.

MILYEN OKBÓL INDULTÁL EL EZEN A VERSENYEN? ESETLEG MÁR KORÁBBAN IS MEGMÉRTEGED MAGAD HASONLÓ VERSENYEN, ESETLEG MÁS SZERVEZÉSSEN?

Általában az összes DUE által szervezett Nagy Diák Teszten elindulok, témától függetlenül, egyrészt mert a tesztek segítségével könnyedén és jól fel tudom mérni, hogy az adott témában milyen tudással rendelkezek, másrészt pedig rengeteget tudok ezekből a tesztekben tanulni.

SZERETNÉL ESETLEG EBBEN VILÁGBAN ELHELYEZKEDNI KÉSŐBB? MIK A CÉLJAIT?

Igen, ha talán nem is főállásban, de szeretnék újságíróként dolgozni később.

HA LEHETNE VÁLASZTANI EGY MÉDIUMOT, LEGYEN AZ TELEVÍZIÓ, RÁDIÓ, ÚJSÁGÍRÁS... MELYIKET VÁLASZTANÁD?

Ez egy nehéz kérdés, az összes ág nagyon érdekes, de ha választani kellene, újságírás.

IDÉN TERVEZEL JÖNNI A MÉDIATÁBORBA?

Sajnos ebben az évben pont ütközik egy másik táborommal, de már évek óta tervezem, remélem, jövőre összejön.

EZUTÁN IS FOGSZ INDULNI A NAGY DIÁK TESZTEKEN?

Természetesen.

(Vadász Viola)

A MAGYAR FILMEK MINDENK ELŐTT

INTERJÚ A NAGY MAGYAR FILMTESZT NYERTESÉVEL

IDÉN TÖBB MINT 19 EZREN TÖLTÖTTÉK KI A NAGY MAGYAR FILMTESZTET, EZZEL ÚJ REKORDOT DÖNTVE A JÁTÉKSOROZAT TÖRTÉNELMÉBEN. A HÁROMFORDULÓS VETÉLKEDŐSOROZATBÓL BUZA GÁBOR KERÜLT KI GYŐZTESEN, AKI RENDKÍVÜL TÁJÉKOZOTTNAK BIZONYULT A TÉMÁBAN.

MI A VÉLEMÉNYED A FILMTESZTRŐL?

Szerintem egy nagyon jó koncepció, csak az a baj, hogy a mai fiatalok egyáltalán nem néznek magyar filmeket. Ezért is készítettem egy Tik-Tok csatornát *magyarfilmes* néven, ami több-kevesebb sikerrel fejlődik. A célom az volt, hogy népszerűsítsem a régi magyar filmeket, amiket az újabbakkal szemben nem lehet minden multimédia platformon megtalálni. Ennek ellenére annyira sok fiatalabb követőm nincsen, inkább a 29-38 éves korosztály nézi a videóimat. A probléma az, hogy a célközönségem csak az új filmekre kap rá, amiket sokan láttak, mint például *A martfüi rém*. Természetesen az algoritmustól függ, hogy egy videómat mennyien látják, ezért az átlag nézettségem általában 1000-3000 fő között mozog a régebbi filmeknél, mint a *Jób lázadás*a. Ezzel ellentétben legutóbb a *Szép csendben*ről készített videómat több mint 29 ezren nézték meg.

INDULTÁL MÁR HASONLÓ VERSENYEN?

Két évvel ezelőtt is indultam filmes vetélkedőn, de akkor csak a középdöntőig jutottam el. Hasonlóan művészeti témájú versenyeken is gyakran szoktam indulni, ott általában dobogós helyet is sikerül elérnem.

A MOSTANI VERSENY UTÁN MELYIK NYEREMÉNYT VÁLASZTOTTAD?

Az utazást választottam, remélem, amint a helyzet engedi nyáron, vagy akár ősz tájékán meg fogjuk tudni valósítani. Már az utazási irodával is felvettük a kapcsolatot, az úti cél pedig remélhetőleg Görögország lesz.

MIÉRT PONT A FILMEK TÉMÁBAN SZOKTÁL VERSENYEZNI?

A válasz egyértelmű, hiszen nagyon sok magyar filmet nézek. Nagyon érdekelnek a művészetek, mint a színészet, színház és film terén egyaránt. Színésznek készülök, gyakran adunk elő darabokat a győri színházban, viszont filmforgatásban is gyakran vállalom szerepet. Mindkét tevékenységet szeretem. Emellett a történelemmel is szívesen foglalkozom, ezért is nézek gyakran történelmi filmeket. A kedvenc műfajom pedig a dráma. A történelmi drámák a legjobbak.

VAN KEDVENC TÖRTÉNELMI DRÁMÁD, KEDVENC FILMED?

Történelmi drámák közül az egyik kedvencem a *Hideg napok*, ami a délvidéki mézszárlásról szól, a *Két féldió a pokolban*, ami egy ukrán munkatáborban játszódik és persze *A tanú*, ami már filmszatíra. A kedvenc

filmem pedig *Az ötödik pecsét*, szerintem, aki azt megnézi, egyből rájön, hogy ez az egyik legjobb magyar film. Szívesen csinálnék róla videót, ha lenne rá igény.

EZEK SZERINT A MAGYAR FILMEKET JOBBAN SZERETED, MINT A KÜLFÖLDIEKET?

Nem, ugyanúgy szeretem mindet. Szerintem nem lehet az egyiket a másik fölé helyezni, hiszen a magyar filmgyártás később indult el, máshogyan fejlődött, mint például az amerikai, bár persze abban is sok kint élő magyar vett részt.

FILMEK MELLETT SOROZATOKAT IS SZOKTÁL NÉZNI?

Persze, mostanában inkább sorozatokat nézek, hiszen már a legtöbb magyar filmet igyekeztem megnézni. Mostanában külföldi szatírákat nézek, a történelmi sorozatok is érdekelnek. Magyarok közül az *Aranyéletet* és a *Társasjátékot* követtem végig.

(Erdélyi Zsófia Biborka)

Nincs olyan, hogy féldrágakő

A KÖZETEK ÉS ÁSVÁNYOK KIALAKULÁSÁRÓL VOLT SZÓ DR. KÓTHAY KLÁRA ELŐADÁSÁBAN. AZ ELTE MUNKATÁRSA TÖBB MINT 2 ÓRÁN ÁT BESZÉLGETETT A RÉSZTVEVŐKKEL, AHOL CSUPA OLYAN DOLGOKAT TUDHATTAK MEG A TUDÓS CSAJOK, AMIKET AZ ISKOLÁBAN NEM. AZ ELŐADÁS SORÁN ELMONDTA, HOGY A KÖZNYELVBEN ALKALMAZOTT FÉLDRÁGAKŐ KIFEJEZÉS HIBÁS, HISZEN ILYENEK NEM LÉTEZNEK - CSUPÁN A GYAKORI ELŐFORDULÁSUK MIATT NEM ANNYIRA ÉRTÉKESEK EZEK A DRÁGAKÖVEK.

MI TESZI KÜLÖNLEGESSÉ A MUNKÁJÁT?

Leginkább az, hogy a geológiában minden benne van. Egy geológus sokféle ki tud kacsintani, lehet geomatematikus és foglalkozhat matematikával vagy lehet például ásványtani szakértő vagy paleontológus. Ez a szakma olyan komplex látásmódot igényel, ami nagyon kevés szakmára igaz.

MIÉRT EZT VÁLASZTOTTA?

Amikor elkezdtem az egyetemen tanulni, akkor biztos voltam benne, hogy olyan dolgot szeretnék csinálni, ami kézzel fogható és segíthetek vele az embereknek. De annyira szerettem a vulkánokat, hogy elkezdtem egy TDK-t írni és itt ragadtam.

MI LEHET AZ OKA, HOGY A GEOLÓGIA KIKERÜLT AZ OKTATÁSBÓL?

Régen volt egy olyan tantárgy, aminek az volt a neve, hogy természetrajz. Ebbe három dolog tartozott bele. Szó szerint azok a dolgok, amiket a természetből le lehet rajzolni; a növények, az állatok és az ásványok országa. Amikor ezt megszüntették, akkor a növényekből és az állatokból lett a biológia, az ásványokkal pedig nem igazán tudtak mit csinálni. Ezt különböző tantárgyakban olvasztották bele: a fizikába és kémiába stb.

MI AZ A TÉNYEZŐ, AMI BEFOLYÁSOLJA AZ ÁSVÁNYOK ALAKJÁT ÉS SZÍNÉT?

A belső szerkezetük. Ez szabja meg elsősorban, de természetesen ez lehet több variációs is. Azonban egy-egy ásvány többféle formában és színben is előfordulhat. Az, hogy milyen lesz a végső formája és színe, azt a nyomás, hőmérsékleten, oxigén mennyisége és ph érték fogja meghatározni.

AZ ÁSVÁNYOK A MINDENNAPI ÉLET RÉSZE, HOGYAN LEHETNE EZEKET JOBBAN MEGISMERTETNI AZ EMBEREKKEL?

Az gondolom, hogy az év ásványa és ősmaradványa pont ezt hivatott pótolni. Mi rendezvényeken és foglalkozásokon, illetve a különböző online felületeken próbáljuk népszerűsíteni a geológiát.

ÖNNEK VAN KEDVENC ÁSVÁNYA?

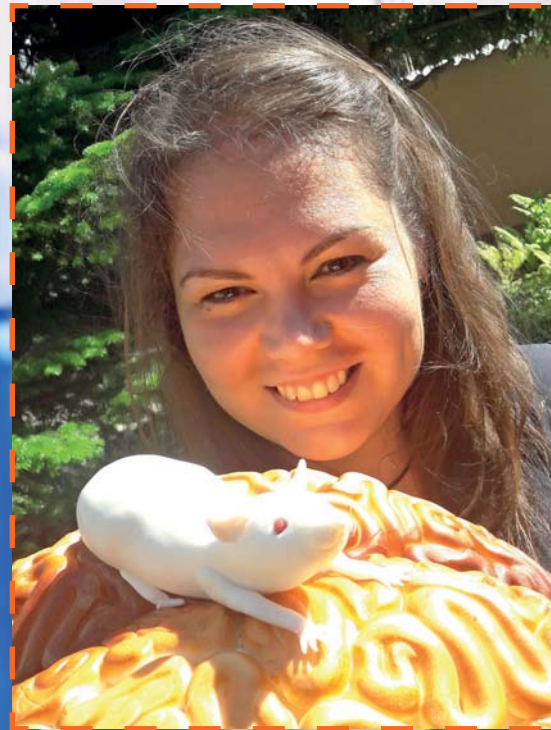
Van. Az a neve, hogy csaróit. Ennek az a különlegessége, hogy csak egyetlenegy helyen lelhető fel a Földön, Szibériában, a Csaró folyó völgyében. Ezt nem olyan régen, néhány évtizede fedezték fel. Mivel elég puha az ásvány, ezért különböző dísz tárgyakban szokták felhasználni.

MAGYARORSZÁGON MILYEN JELLEMZŐ ÁSVÁNYOK ÉS KÖZETEK FORDULNAK ELŐ?

Itthon rengeteg mészkő és homokkő van. De természetesen a vulkanikus kőzetek is megtalálhatók pl. andezit, riolit és bazalt. Ásványokból leginkább kalcit van.

NÉHA FEL KELL ÁLDOZNUNK EGY EGERET

A TUDÓS CSAJOK PROGRAMSOROZAT ELŐADÓJA VOLT A BIOLÓGUS ÉS TANÁR DR. MÉSZÁROS MÁRIA IS. A DOKTORNŐ TÖBBEK KÖZÖTT A NANORÉSZECSKÉKKEL VALÓ CÉLZOTT GYÓGYKEZELÉSRŐL BESZÉLT.

MIÉRT EZT A TERÜLETET VÁLASZTOTTAD?

Gyerekkorom óta a biológia érdekelt. Akkor még nem is igazán tudtam, hogy mi leszek, de nagyon szerettem az állatokkal és növényekkel foglalkozni a kertben. Ötödikben kaptam egy biológia szakos osztályfőnököt, akivel erdei iskolába, programokra és előadásokra jártunk. Ez erősítette meg benne azt, hogy én ezzel szeretnék foglalkozni a későbbiekben. A gimnáziumban ez a cél megmaradt bennem. Aztán egyetemen rájöttem arra, hogy amit gondoltam az ökológiáról, az teljes ellentéte volt a valóságnak. A neurobiológia előadások nagyon érdekesek voltak, ezért választottam ezt a szakirányt később.

VOLT OLYAN, HOGY VALAMILYEN PROJEKT VAGY KUTATÁS NEM SIKERÜLT? HOGYAN LÉPTÉL TOVÁBB?

Az ember, ha nem sikerül valami, akkor általában csapkod, hisztizik. Aztán egy önvizsgálatot csinál, hogy mit is rontott el, vagy mit lehetett volna másképp csinálni. Egyszer volt egy kutatásunk, ahol rosszul készítettük el az oldatot. Ez az oldat folyamatosan pusztította a nevelt sejtjeinket – mindent megnéztünk, hogy mi lehet a probléma. Nagyon sok időbe telt, mire rájöttünk, hogy hiányzott belőle a só. Ez benne van, de tovább kell lépni ezeken a dolgokon.

MI A LEGJOBB A BIOLÓGIÁBAN?

Engem az motivál, hogy mindig újat lehet tanulni. Mindig más és más történik, új felfedezéseket lehet elérni. Gimiseknek azt szokták mondani, hogy ha informatikus szeretnél lenni, akkor rá kell feküdni a matekra.

Azonban ez a biológiában nem így van. Itt nyelveket kell beszélni – angolul vannak a cikkek, tanulmányok. Fizikát, matekot nagyon tudni kell. Ha ezeket az ember tudja, akkor könnyebben tud boldogulni és fejlődni. Nyilván itt is a biológia legfontosabb, de ezeket sok más tárgy is kiegészíti. Én azért szeretem a biológiát, mert itt nem lehet mellébeszélni. Ez például a bölcsészeknél nem mindig igaz – mire gondolt a költő? Ebbe bele lehet magyarázni mindent. Itt, ha valamit állítunk, arra bizonyítékot kell találni – kísérletekkel bizonyítani kell.

HOGYAN OSZTOD BE AZ IDŐDET?

Mindig rangsorolni kell, ez nem csak a ránk igaz, hanem mindenkire. Nálunk is vannak leadási határidők, amiket be kell tartani. Mindig előre kell tervezni, ha az ember nem szeretne hétvégén is a laborban lenni.

VAN-E TANÁCSOD AZOKNAK, AKIK A BIOLÓGIÁT SZERETNÉK PÁLYAKÉNT VÁLASZTANI?

Az érdeklődés a legfontosabb. Ebben a szakmában nagyon sok dologhoz kell érteni. Biológia, kémia, fizika, matematika és idegen nyelvek. De ami talán a legfontosabb az az, hogy talpraesettnek és kreatívnak kell lenni. Ha valakiben ezek megvannak, akkor teljesíteni fog tudni.

Nem légből kapott probléma A légszennyezésről közérthetően

KLÍMAVÉDŐ ROVATUNK CÉLJA, HOGY SZAKÉRTŐKTŐL KAPOTT HITELES INFORMÁCIÓK SEGÍTSÉGÉVEL BEMUTASSUK NEKTEK AZOKAT AZ ALAPFOGALMAKAT, FOLYAMATOKAT, ÉRDEKESSEGEKET, MELYEK BOLYGÓNKHOZ, ANNAK VÁLTOZÁSÁHOZ KAPCSOLÓDNAK. E HAVI CIKKÜNKBEN LITKEI MÁTÉ, A MATHIAS CORVINUS COLLEGIUM KLÍMAPOLITIKAI INTÉZET IGAZGATÓJÁNAK SEGÍTSÉGÉVEL ISMERTETJÜK MEG VELETEK A LÉGSZENNYEZÉS TÉMAKÖRÉT.

Litkei Máté

KEZDJÜK EGY ALAP KIFEJEZÉSSEL: MI AZ ÜVEGHÁZHATÁS?

Az üvegházhatás egy természetes jelenség, amely akkor is jelen lenne a bolygón, ha egyáltalán nem élne ember a Földön. Ez egy olyan jelenség, amely különböző égitestek, bolygók esetében figyelhető meg, és a bolygók hőháztartását befolyásolja. Az üvegházhatás azt eredményezi, hogy a bolygók légköre az adott égitest csillagjának fényét áttereszti, de a saját hőmérsékleti sugárzásnak egy részét visszont nem. A csillag, a mi esetünkben a Nap, felmelegíti a Föld felszínét, és a fény egy jelentős része visszaszóródik a felszínről, egy része visszajut a világűrbe, viszont ezek a gázok meggátolják, hogy a hőmérséklet teljes egészében visszakerüljön a világűrbe.

MIÉRT KAPTA EZT AZ ELNEVEZÉST?

Azért kapta ezt az elnevezést, mert nagyon hasonló folyamat játszódik le a bolygó légkörében, mint egy üvegházban. Az üvegházak esetében az történik, hogy a Nap hőenergiája felmelegíti a földfelszínt és az üvegházban lévő levegőt, amit a ház fala bent tart, meggátolva, hogy elegyedni tudjon a külső levegővel. Gyakorlatilag bent tartja a meleg levegőt, és mivel a napsugárzás folyamatosan melegíti a levegőt, egyre melegebb lesz az üvegházban. Az analógia értelmében a Föld hőháztartása is változik: folyamatosan melegszik, mert az üvegházhatású gázok akadályozzák, hogy a Nap sugárzása által kialakult hőmérséklet egy az egyben visszakerüljön a világűrbe.

MIK AZOK AZ ÜVEGHÁZHATÁSÚ (ÜHG) GÁZOK?

Az üvegházhatást okozó gázok ember általi (antropogén) kibocsátása a légszennyezés egy fajtája. Azok a gázok, amelyek legnagyobb mértékben hozzájárulnak az üvegházhatás kialakításához, a vízgőz, a szén-dioxid, a metán és a dinitrogén-oxid. A vízgőzről általában keveset beszélünk, mert kilóg a sorból: az ember ennek kibocsátásához kevésbé járul hozzá, mint a másik háromhoz. A vízkörforgás egy viszonylag gyors és jól szabályozott folyamat, melyhez az ember nem ad plusz vizet, így csak a körforgásban természetes módon jelen levő elemek vesznek részt. Ezzel ellentétben áll a szénkörforgás, mely egy évtizedes, sőt, évszázados lassúsággal történő folyamat. A természetes szénmegkötést leginkább az

óceánok, kisebb mértékben a növényzet, a talaj, a kőzetek végzik, és a probléma az, hogy az ember által kibocsátott szén-dioxid – az emisszió (kibocsátás) gyorsasága miatt – sokkal nagyobb arányban kerül be a légkörbe, mint ahogy azt ezek a természetes folyamatok meg tudnák kötni. Így válik a szén-dioxid a klímaváltozás történetének „antihővé.”

MI FELELŐS ELSŐSORBAN A LÉGSZENNYEZÉSÉRT? MI JELENTENE MEGOLDÁST?

A köznapi nyelvben használt légszennyezés olyan anyagok légkörbe juttatását jelenti, amik az emberi egészségre káros hatásúak. Ezek egy része apró részecskék, ún. aeroszolok, amik a levegőbe kerülve és visszalevegve légúti megbetegedéseket, végső soron rákos megbetegedéseket és halált okozhatnak.

Mi sem bizonyítja jobban ennek súlyosságát, mint hogy világszinten évente körülbelül hatmillió ember idő előtti elhalálását okozza a szennyezett levegő. Magyarország a szennyezettség tekintetében középmezőnyben van, de általánosan elmondható, hogy az európai városok 90%-ában nem biztosított a tiszta levegő.

Ennek fő okai a belső égésű motorral rendelkező közlekedési járművek, valamint az épületek fűtőberendezéseinek károsanyag-kibocsátása. Éppen ezért helyi szinten a fűtőkorszerűsítés, az épületszigetelések javítása, a nyílászárók cseréje jelenthetne előrelépést. Sajnos a fűtési szezonban sokan régi kazánokkal, nem megfelelő fűtőanyaggal fűtenek, például nedves fával vagy műanyag hulladékkal, s ezzel súlyos károkat okoznak.

A másik komponens, a közlekedés reformja, amely nem valósítható meg egyik napról a másikra, hiszen nem engedheti meg magának mindenki, hogy elektromos autót vásároljon. Bár a jövő ezen technológiáé, hozzá kell tenni, hogy főleg a benne lévő akkumulátorok miatt egy elektromos autó gyártástól a hulladékkezelésig tartó életútja is szennyező a környezetre nézve. Amit magánemberként tehetünk, hogy kerékpárral, gyalog járunk, és kihasználjuk a tömegközlekedés nyújtotta lehetőségeket a városi levegő minőségének javítása érdekében.

MELYIK AZ AZ IPARÁG, AMI A LEGNAGYOBB KÁROKAT OKOZZA?

Ez egy nagyon komplex rendszer, sok szektorból bocsátunk ki káros anyagokat, például vegyiparból, betongyártásból, acélgyártásból, közlekedésből, agráriumból. Azonban az energetika kiemelhető, mert ennek esetében már van konszenzus, klímacél szakmai és politikai szinten az Európai Unióban, így a legtöbb változást – a fosszilis tüzelőanyagok közép-, hosszútávon való leváltásával – itt tudjuk elérni.

SOK DOKUMENTUMFILM SZÓL A MARHAHÚSFOGYASZTÁS KÖRNYEZETRE GYAKOROLT NEGATÍV HATÁSÁIRÓL. HOGYAN FÜGG ÖSSZE A HÚSFOGYASZTÁS A LÉGSZENNYEZÉSSEL?

A marhahús fogyasztás egy felkapott téma lett az elmúlt időszakban. Van igazságalapja, azonban világszinten a teljes ÜHG kibocsátásnak mintegy 21%-a közlekedésből származik, a mezőgazdaság, valamint az erdészet együttesen pedig 18,4%-ot tesz ki, és a marhatenyésztés a mezőgazdaságon belül csak egyetlen ágazatot jelent. Ha összehasonlítjuk a két számot, akkor azt látjuk, hogy sokkal többet tehetünk például a közlekedésnek a megreformálásával, mint azzal, hogy nem eszünk marhahúst.

Úgy gondolom, hogy az az egyéni felelősség helyett igyekezzünk a cégek innovációját elősegíteni. Van olyan magyar szabadalom például, amely egy takarmánykeverék és a marhák metánkibocsátását negyedére tudja csökkenteni. Ameddig a cégek esetében tudunk változást elérni, ne az átlagemberre terheljünk minden felelősséget!

RENGETEG NAGYVÁLLALAT ÍGÉRI, HOGY A KÖZELJÖVŐBEN KARBONSEMLEGESEK LESZNEK. MIT JELENT EZ?

Megvizsgálják azokat a tevékenységeket, amikkel üvegházhatású gázokat bocsátanak ki. Ez vonatkozik az előállítástól kezdve a szállításon át az elhasznált termék sorsáig bezárólag minden részfolyamatra. Ahol csak lehet, megpróbálják ezeket a kibocsátásokat minimalizálni.

Mindenhol azonban nem érhető el a zéró emisszió, ezért alkalmazzák a karbon ellentételezés (*carbon offset*) elnevezésű stratégiát, ami pedig azt jelenti, hogy különböző karbonlekötési projekteket támogatva (például fák ültetésével) kiegyenlítik a nem csökkenthető kibocsátást.

Az Európai Bizottság 2019 decemberében mutatta be az európai zöld megállapodást, amely kijelöli az utat Európa számára a karbonsemlegesség felé 2050-ig. A célt az európai klímarendeleten keresztül éri el az EU, amely kötelező értékeket szab meg. A párizsi megállapodás céljai az üvegházhatásúgáz-kibocsátás globális tetőzésének mielőbbi elérése, a gyors kibocsátáscsökkenés elérése.

MILYEN HATÁST GYAKOROL A LEVEGŐSZENNYEZÉS A VIZEKRE ÉS A TALAJRA, ILLETVE AZ OTT TALÁLHATÓ ÖKOSZISZTÉMÁRA?

Három fő dolgot emelnék ki. Először is a savasodást, ami főként kén- és nitrogénvegyületek levegőbe jutásával

okoz savas esőt és savlerakódást, a talaj élővilágának okoz problémát, általa a flóra és a fauna károsodhat. A második komponense az eutrofizáció, mely során bizonyos tápanyagok (főleg nitrogén) túlzott mértékben felhalmozódnak és lerakódnak, ezzel az arra érzékeny ökoszisztémaelemeket károsítva. Az ózonkoncentráció megnövekedése pedig terméskárokat okoz a mezőgazdaságban.

Eutrofizáció, más néven vízvirágzás. A vízben lévő foszfor és nitrogén túl nagy mennyisége a víz elalgásodásához vezet. Ennek folyamán az állóvizekben a tápanyag felhúzó, ezért elszaporodnak az elsődleges termelő szervezetek, pl. fitoplankton, gyökerező hínár-, mocsári növények, melyek leárnyékolják a vízfelszínt. Így több oxigén fogy, mint amennyit a fotoszintézis termel, ezért a vízínövények a mélyebb rétegekben pusztulni kezdenek. Az elpusztult anyagok fokozódó bakteriális lebomlása további oxigént von el a rendszerből, emiatt a levegőt igénylő felsőbbrendű fajok kipusztulnak.

MI TÖRTÉNIK, HA NEM VÁLTOZTATUNK A KÁROS SZOKÁSAINKON, ÉS TOVÁBB SZENNYEZZÜK A LEVEGŐT?

Tovább növekszik majd a globális felszínközeli átlaghőmérséklet, jelenlegi prognózisok szerint 2100-ra 2-3 Celsius-fokkal. Bár ez nem tűnik soknak, sajnos az, mert a sarkok esetében, ahol jelenleg is probléma a jégsapkák olvadása, további gyorsuló hőmérséklet-emelkedést fogunk tapasztalni. A mezőgazdaság is elszennyező lesz a szennyezésünknek, az időjárási változásokra érzékeny növények termesztése ellehetetlenül a felborult éghajlati körülmények miatt. Ez élelmezésbiztonsági, társadalmi, geopolitikai problémákhoz fog vezetni, valamint az emberek egészségkárosodása is nagyobb mértékű lesz.

(Bihari Bernadett Luca, Novák Henrietta)

Dr. Németh Zsolt: „Mindannyiunk felelőssége a környezetünk ápolása”

A VIZEK TISZTASÁGÁNAK, EGÉSZSÉGESSÉGÉNEK PROBLÉMÁJA NEM ÚJ KELETŰ DOLOG. AZ EMBERI TÖRTÉNELEM FOLYAMÁN MINDIG IS KOMOLY GONDOT OKOZOTT A SZENNYEZETT VÍZ, MELYNEK FORRÁSA AZ IPARI FORRADALOM ÉS A MEZŐGAZDASÁG KEMIZÁLÁSA ÓTA MINDINKÁBB A NAGYŰZEMI EMBERI TEVÉKENYSÉG LETT. AZONBAN NEM CSAK A GYÁRAK, HANEM AZ EGYSZERŰ ÁTLAGEMBEREK FELELŐSSÉGE IS BOLYGÓNKRA VIGYÁZNI. A NAGY DIÁK KLÍMATESZT KAPCSÁN KÉRDEZTÜK DR. NÉMETH ZSOLT, A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM DOCENSÉT.

Dr. Németh Zsolt

HABÁR A FÖLD FELSZÍNÉNEK HÁROMNEGYEDÉT VÍZ BORÍTTJA, ENNEK CSAK MINTEGY 0,3 SZÁZALÉKA ALKALMAS IVÓVÍZNEK. MI JELENTI AZ ÉDESVÍZKÉSZLETEKRE A LEGNAGYOBB VESZÉLYT? AZ OLYAN SOKSZOR EMLEGETETT GLOBÁLIS FELMELEGEDÉS VAGY INKÁBB A VÍZSZENNYEZÉS?

Mind a kettő, hiszen a globális felmelegedés a víznek az eloszlását is megváltoztatja a Földön. A vízszennyezés viszont talán annyival rosszabb jelenleg, hogy olyan mikroszennyezőket juttatunk a vizekbe, amelyek azokból gazdaságosan nem távolíthatóak el a mai technológiákkal, ezért ezek ki is kerülnek a környezetbe. Ezek a szennyeződések

aztán bekerülve a táplálékláncba az egész bioszférára nagyon komoly hatással vannak.

MIK A SZENNYEZÉS OKAI GLOBÁLIS, ILLETVE LOKÁLIS SZINTEN MAGYARORSZÁGON?

Természetesen az ipari-mezőgazdasági tevékenység és az ember maga, a lakosság is hozzájárul ehhez. Két nagy folyónkkal rendkívül sok víz kerül be az országba, ezek jelentik talán az ön által említett fő globális forrásokat – hiszen a csapadék útján elég kevés ilyesmi jön, ha csak az egészen kicsi mikroműanyagokról nem beszélünk –, a vízszennyezés is ezeken keresztül történik legnagyobb mértékben. Erre példa volt a ciánkatasztrófa, vagy például a Rábának a korábban Ausztriában történő szennyezése. De a Duna és a Tisza is

folyamatosan rendkívül sok olyan szennyező anyagot hoz be, melyek károsítják az élővilágot.

A globális vízszennyezés nyilván kívülről jön javarészt, a lokális az pedig főleg a hazai mezőgazdasági és ipari tevékenységből származik, emellett a lakosság részéről is jelentős szennyezések jutnak sajnos vizeinkbe.

MELYIK IPARÁG A LEGKÁROSABB?

Ez egy nehéz kérdés, mert azt lehet mondani, hogy az az iparág a legkárosabb, amelyik nem ügyel arra, hogy ne kerüljön ki a környezetbe szennyezett víz. Magyarországon szerencsére elég szigorú törvények szabályozzák az ipari szennyvízkibocsátást, és bizony szigorú ellenőrzések is vannak.

GYAKRAN CSAK A NAGYVÁLLALATOKRA MUTOGATUNK, HA KÖRNYEZETSZENNYEZÉSRŐL BESZÉLÜNK, DE CSAK ŐK A FELELŐSEK? EGY ÁTLAGEMBER MIVEL TESZ HOZZÁ A VIZEK SZENNYEZÉSÉHEZ?

Elsősorban a fogyasztói magatartásával, aminek tudatosnak kell lennie. Szoktam mondani, hogy amikor bemegy az ember egy szupermarketba, akkor nem biztos, hogy a 10 dkg-os kiszerezésű joghurtokat kellene megvenni, hiszen ezzel hulladékot termelünk, és a hulladékhoz, főleg a csomagoló anyag előállításához is víz kell. Az is fontos, hogy mennyire figyelünk arra, hogy a fáradtolaj az autóból a gyűjtőhelyre kerüljön, és ne valahol az árokparton kőssön ki. Mindannyian felelősek vagyunk napi szinten a környezetünk ápolásáért.

MAGYARORSZÁG MENNYIRE ÁLL HADILÁBON A VIZEK SZENNYEZETTSÉGÉVEL, AKÁR A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOKHOZ KÉPEST, VAN-E JELENTŐS KÜLÖNBBSÉG?

Itt Európában és Közép-Európában viszonylag jó helyzetben vagyunk. Viszont a harmadik világban ijesztőek az adatok. A szennyvizeknek több, mint a háromnegyedét mindenféle tisztítás nélkül bocsájtják ki a környezetbe, és ehhez képest Magyarország rendkívül jól áll.

MI A HELYZET A TENGEREKKEL ÉS AZ ÓCEÁNOKKAL EBBŐL A SZEMPONTBÓL?

Sajnos nagyon rossz helyzetben vannak. A korábbi évtizedekben a szennyezésük szinte folyamatos volt, és emellett még a lehalászás is sújtja őket. Tragikus méreteket öltött a halállomány elvesztése, gyakorlatilag a nagy halászatok 80-90 százalékban lehalászásra kerültek. Ezzel együtt egy nagyon jelentős folyamat még az invázió is – ami nem csak a klímaváltozással, hanem a globalitással függ össze –, amikor olyan invazív fajok települnek be egy-egy tengeri környezetbe, amelyeknek ott nincs természetes ellenségük, és elszaporodnak. Ezek többnyire pl. a hajók ballasztvizével tudnak bejutni. Ha Távol-Keleten egy hajó felszívja a tartályait ballasztvízzel, akkor az ottani élővilág is belekerül, algák, kisebb puhatestűek, halak, mikrobák. Ezt aztán valamelyik európai kikötőben, akár a Földközi-tengeren kiengedik, és rögtön egy olyan társulás kerül be abba a vízbe, ami ott idegen. A Fekete-tenger élővilágának 75 százaléka eltűnt, és gyakorlatilag tájidegen fajok népesítik be, már amennyire benépesítik, de a többi tengerben is hasonló folyamatok zajlanak.

HOGYAN ÉRINTI A TÚLHALÁSZÁS A MINDENNAPI ÉLETET? MIÉRT KÉNE EZZEL FOGLALKOZNI EGY OLYAN EMBERNEK IS, AKI NEM VÍZ KÖZELÉBEN ÉL?

Ez mindannyiunkra hat. A Föld bioszféráját jelentős részben a tengerek, óceánok teszik ki, és hogyha ezeken változtatunk, akkor az a saját életünkre is hatással lesz, függetlenül attól, hogy valaki a parton lakik, vagy a kontinens belsejében. Az óceánok, tengerek élővilága jelentős hatással bír a klímára is, például a trópusi tengerekben élő algák a szén-dioxid elnyelésével. Az északi vizeken pedig rengeteg olyan folyamat van még, amit nem is ismerünk. Ha egy komplex rendszert megpiszkálunk, és nagyon kitérítünk az egyensúlyából, akkor nem mindig fog tudni ugyanoda visszatérni. Ezzel egy komoly problémahalmazt érintünk, melynek sok esetben beláthatatlanok a következményei.

MIT TEHETEK ÉN, MINT EGY DIÁK, EGYSZEMÉLYBEN A VÍZSZENNYEZÉS ELLEN?

Egyrészt mindenkinek felelős magatartást kell tanúsítania. Túlcsomagolt termékeket nem szabad megvenni, valamint olyanokat sem, melyek nyilvánvalóan toxikusak, pl. gyomirtókat, rovarirtókat stb. Persze, ha ezeket betiltanák, akkor könnyebb dolgunk lenne. A mindennapokban pedig nem kell például fölöslegesen sokat használni a mosógépet, csak egy-két ruhadarabbal, nem szabadna ócska, műszálas kínai pulóvereket venni, melyek pár hónap után kinyúlva eldobásra kerülnek, mert a környezetszennyezés mellett a saját egészségemet is veszélyeztetem azzal a rengeteg mikroműanyaggal, ami letörik belőle s amelynek egy részét nyilvánvalóan belélegzem.

Ezek mellett pedig aktívnak kell lenni ebben a tekintetben, hangot kell adni a véleményünknek. Ha tapasztalunk a környezetünkben olyat, ami szennyezi azt, akkor igen is föl kell emelni a szavunkat érte. Erre bátorítok minden fiatalt. Régóta tudjuk, hogy a rossz győzelméhez már annyi elég, ha a jók hallgatnak.

(Velek Domonkos)

Az ember és a természet hogyan éljünk harmóniában?

**KLÍMAVÉDELMI SOROZATUNKBAN EZÜTTAL KAJNER PÉTERREL,
A WWF MAGYARORSZÁG CIVIL TERMÉSZETVÉDELMI
SZERVEZET MUNKATÁRSÁVAL BESZÉLGETTÜNK
A NÖVÉNYTERMESZTÉS, VALAMINT ÁLLATTENYÉSZTÉS
KÖRNYEZETI HATÁSÁIRÓL, A FENNTARTHATÓ
MEZŐGAZDASÁGRÓL, VALAMINT ERDEINK VÉDELMÉRŐL.**

HOGYAN LEHET EGYSZERŰEN ELMAGYARAZNI, HOGY MI AZ AZ ÖKOSZISZTÉMA?

Az ökoszisztémának két meghatározása is lehetséges. A hazai ökológiai szaknyelvben az ökoszisztéma az ökológiai jelenségek értelmezése vagy kutatása céljából létrehozott rendszermodell jelent, nemzetközi szinten az egyes társulások, illetve az élőhelyeknek az együttesét.

MI, EMBEREK MILYEN SZEREPET TÖLTÜNK BE A FÖLDI ÖKOSZISZTÉMA RENDSZERÉBEN?

Az ember egy hosszú evolúciós folyamaton ment végig. Amikor még nem különültünk el a majmoktól, főemlésként vettünk részt az ökoszisztémában. A homo sapiens kialakulásával kezdett megváltozni a szerepünk a rendszerben, de az igazán markáns elkülönülést a mezőgazdaságra való áttérés jelentette, amikor a vadászó, gyűjtögető életmódról áttértünk a növénytermesztésre, illetve az állattenyésztésre. Ez a folyamat kb. tízezer éve indult. A mezőgazdaság lényege nagyon leegyszerűsítve az, hogy természetes ökoszisztémákat átalakítunk agroökoszisztémává, és ott magunknak táplálékot, nyersanyagokat termelünk. Nem mindegy azonban, hogy ezt hogyan tesszük. Földet művelni, állatot tenyészíteni lehet a természetes rendszerekkel együttműködve és azokat károsítva is. A mezőgazdaság fejlődésével egyre nagyobb területet hódított el az ember a természetes ökoszisztémáktól, és míg korábban egy faj volt a sok közül, addig mára a földi ökoszisztéma működése szempontjából domináns fajjá vált.

A MEZŐGAZDASÁG HOGYAN HAT A KÖRNYEZETRE?

A mezőgazdálkodásnak számtalan módszere létezett a civilizáció története során, melyek közül számos a természettel együttműködve akár gyarapítható is a helyi ökoszisztémák változatosságát. Jelenünk szempontjából azonban meghatározó a XIX. században megjelent intenzív, iparosított mezőgazdaság, amelynek negatív környezeti hatása a második világháború után kezdett el robbanásszerűen növekedni. Az ezt megelőző időszakokból is találhatunk arra példát, hogy a mezőgazdaság károkat okozott lokálisan, például talajleromlás vagy a biodiverzitás csökkenését. Igazán komoly, világszintű változásokat azonban a fosszilis energiaforrásoknak az agrártermelésbe való bevonása hozott. Ezek felhasználásával, illetve a gépesítéssel, műtrágyák, vegyszerek alkalmazásával a környezet átalakítása óriási léptéket öltött globális szinten. A problémákat hosszan lehetne sorolni, ezért ezek közül hármat ragadnék ki: talajaink leromlását, a mezőgazdaság óriási vízigényét és a biodiverzitás csökkenését. A nehéz gépek a talaj szerkezetének romlását, a vegyszerek használata a talajélet csökkenését okozzák, ami víz-, illetve szélerozióhoz vezet. Az ember által használt vízmennyiség 70 százalékát a mezőgazdaság használja. A mezőgazdasági területek terjeszkedése, a monokultúrák alkalmazása, a problémás vegyszerek használata az élővilág sokszínűségét csökkentik, gondoljunk csak a méhek, beporzók számának csökkenésére. Mindezek az ember számára is katasztrófát jelenthetnek.

HOGYAN LEHETNE A MEZŐGAZDASÁGOT FENNTARTHATÓBBÁ TENNI?

Az egész rendszert újra kellene gondolni. A táji adottságokhoz illeszkedő agroökoszisztémákra lenne szükség: a jövő útja az agrár-környezetgazdálkodás, biotermelés, tájgazdálkodás. Kulcskérdés a talajok pusztulásának megállítása, mert ha ilyen ütemben folyik a felélésük, akkor fél évszázadunk van hátra, és elfogy a termelésre alkalmas talaj. A talaj bolygatása nélküli művelésre kellene áttérni, ami a talajéletet gazdagítja, a humuszrteget növeli. A vízhasználat és a vízzennyezés csökkentése szintén kulcskérdés. A vizeket a tájból nem elvezetni kellene, hanem helyben hasznosítani. Több teret kellene adni a természetszerű élőhelyeknek, biotópoknak, és kisebb táblaméreteket kialakítani. A kockázatos vegyszereket haladéktalanul ki kellene vonni a forgalomból és összességében is csökkenteni a szerhasználatot. Azt viszont ki kell emelni, hogy a mezőgazdaságban használt módszerek átalakítása önmagában kevés a változáshoz, hiszen az, hogy mit fogyasztunk, nagymértékben meghatározza azt, hogy mit és milyen módon állítunk elő.

SOKAT BESZÉLNEK MOSTANÁBAN ARRÓL, HOGY HA ÁTTERNÉNK AZ ELSŐSORBAN NÖVÉNYI ALAPÚ TÁPLÁLKOZÁSRA, ILLETVE AZ ALTERNATÍV TÁPANYAGOKRA, AZAZ AZ ÁLLATTENYÉSZTÉST HÁTTÉRBE SZORÍTANÁNK, AZ MILYEN NAGY HATÁSSAL LENNE KÖRNYEZETRE. EZ VALÓBAN ÍGY VAN?

Ez egyértelműen sokat segítene. A táplálkozási szokásainkat is át kellene ahhoz alakítani, hogy a mezőgazdaság környezetterhelése csökkenjen. A mai színhez képest kevesebb hús fogyasztásával jelentősen vissza lehetne fogni például a mezőgazdaság területét, illetve vízigényét. Már heti egy húsmentes nap is nagy lépés lenne ezen az úton.

Az állattenyésztést nyilván nem megszüntetni kell, hanem fenntartható szintre korlátozni, illetve környezet- és állatbarát technológiákra lenne szükséges áttérni. Az állatok többségét hazánkban is ma intenzív telepeken tartják, ahol az intenzív növénytermesztésből származó takarmánnyal etetik őket, ezzel szemben az extenzív (külterjes), legeltető állattartás háttérbe szorult. Utóbbinak a lényege, hogy arra alkalmas területen arra alkalmas fajokat tartanak, a táji adottságokhoz

illeszkedő módszerekkel. A külterjes állattartás ökológiai szempontból sokkal jobb hatású lehet, mint az ipari rendszerű. Megfelelő állatlétszám mellett segíthet például a gyepek fenntartásában, növelheti a biodiverzitást.

AZ IPARI ÁLLATTENYÉSZTÉSSEL A KÖRNYEZETKÁROSÍTÓ HATÁSA A LEGNAGYOBB PROBLÉMA, VAGY AZ ÁLLATOKKAL VALÓ BÁNÁSMÓD UGYANEKKORA GOND?

Mindkettő. Az intenzív állattartásnál a cél, hogy egységnyi területen minél nagyobb profitot állítsanak elő, ezért sok állatot kis helyre zsúfolnak össze, és nagy energiatartalmú takarmányokkal etetik őket, például gabonafélékkel, hogy gyorsabban hízzanak. Környezeti szempontból vizsgálni kell azt is, hogy honnan szállítják be és milyen módszerekkel állítják elő azt a takarmányt, amit az állatoknak adnak. Azáltal, hogy ilyen ipari módszereket alkalmaznak, felgyorsítják az állatok életciklusát, a zsúfoltság miatt az állatok idegesebbek, a betegségek is könnyebben terjedhetnek köztük. Szűk istállóknak, ketrecekben élnek rövid kis életüket.

A másik jelentős szempont az intenzív telepek esetében, hogy az egyszerűbb tartás érdekében gyakran ún. hígrágyás rendszerekben tartják az állatokat, vagyis vízőblítéssel mossák ki a trágyát alóluk. Ha ezt a nagy mennyiségű trágyát nem kezelik megfelelően, talaj- illetve vízszennyezést okozhat. Ma már a trágyakezelés nagyrészt szigorú környezeti előírások mellett zajlik. A trágya mégis inkább gond, mint erőforrás, mivel szerves trágya helyett a növénytermesztésben jellemzően műtrágyát használnak.

A MEZŐGAZDASÁG HOZZÁJÁRUL AZ ERDŐK CSÖKKENÉSÉHEZ?

A mezőgazdasági területek terjeszkedése érdekében az erdőirtás ma Magyarországon nem jellemző, mert a természetes erdőink nagy részét már évszázadokkal ezelőtt kiirtottuk. Azt lehet mondani, hogy a statisztikailag nyilvánított erdőterületek inkább növekedőben vannak Európában. Az Amazonas mentén, Braziliában jellemző ma, hogy szántó- és legelőterületekért erdőket égetnek fel, de ami ott zajlik, az nálunk pár száz évvel ezelőtt már végbement. Hazánkban ennél nagyobb gond, hogy erdeink jelentős része csak papíron erdő, valójában csak fajszegény faültetvény, például nemesnyaras. Dominál a vágásos üzemmód még a természetes, védett erdeinkben is, azaz ha egy erdőrészlet vágásérett lesz, gyakorlatilag tarra vágják, majd újratelepítik. Ez erdeink biodiverzitására nagyon káros hatással van. Ehelyett inkább a szálaló technológiára kellene áttérni, ami folyamatos erdőborítást biztosít.

EGYÉNI SZINTEN MIVEL OKOZUNK KÁRT ERDEINKNEK?

Fontos figyelembe venni, hogy akkor is, ha egy panellakásban élünk, valahonnan beszerezzük

Kajner Péter

az erőforrásainkat. Fából készült bútókat, papírt használunk, illetve fogyasztunk élelmiszereket. Az, hogy milyen hatással vagyunk a környezetre, nem csak attól függ, hogy az erdőben, kirándulás közben szemtelünk-e, letörünk-e ágakat vagy egy eldobott csikk tüzet okoz-e, hanem attól is függ, hogy milyen ütemben használjuk el az erőforrásainkat. Ha például újrahasznosított papírt használunk, azzal is védhetjük az erdőket. Vásárláskor kereshetünk olyan erdőgazdálkodókat, akik felelősen gazdálkodva állítják elő a faanyagot. Kulcsfontosságú, hogy a fából készült termékekből csak annyit használjunk, ami feltétlenül szükséges és lehetőség szerint minél tovább használjuk őket, hogy a fogyasztásunkat ésszerűsíteni tudjuk. A túlfogyasztás, habár láthatatlanul, de kárt okoz az erdőben.

HOGYAN CSÖKKENTHETJÜK AZ ÖKOLÓGIAI LÁBNYOMUNKAT?

Egyéni szinten nagy szerepe van annak, hogy fogyasztásunkat ésszerű mértékre csökkentjük. A fogyasztói társadalomban nap mint nap arra próbálnak minket rávenni, hogy minél többet, minél gyorsabban fogyassunk, dobjunk el, amink van, vegyünk újat. Fel kell tennünk a kérdést egy-egy beszerzés előtt: kell ez nekem, vagy csak rá akarnak venni valamire? Ha kevesebbet, de ésszel fogyasztunk, akkor életünk is jobbá válhat és a környezetet is kevésbé terheljük. Étrendünk alakításával, húsmentes napokkal vagy az olyan távoli tájakról származó élvezeti cikkek, mint a csokoládé vagy a kávé fogyasztásának visszafogásával is csökkenthetjük az ökológiai lábnyomunkat. Ha pedig már fogyasztjuk őket, érdemes odafigyelni, milyen forrásból származnak ezek a termékek. Lehetőség szerint bio- vagy méltányos (fair) gazdálkodásból, illetve olyan termelőkől érdemes vásárolnunk, akikről tudjuk, hogy emberségesen bánnak az állatokkal, környezetkímélő gazdálkodást folytatnak. Ha a saját életünkben már megtettük az első lépéseket, érdemes ezen az úton továbbmenni és olyan szervezetek munkájába bekapcsolódnunk, amelyek az ökológiai fenntarthatóságért dolgoznak.

(Bihari Bernadett Luca)

Lehet otthonról is az igazi?

A HUSZADIK SZÁZAD ELEJÉN MÉG ALIG INDULT BE HOLLYWOOD FILMIPARA, AMIKOR TOMBOLT A SPANYOLNÁTHA. RENGETEG AMERIKAI ÁLLAMPOLGÁR VESZTETTE ÉLETÉT, AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN VÉSZHELYZET URALKODOTT, A SZÍNHÁZAKNAK ÉS A MOZIKNAK EGYARÁNT BE KELLETT ZÁRNIUK. HANYATLOTT A GAZDASÁG, ÉS NAGYON SOK FILMES CÉG CSŐDBE MENT. AZONBAN ADOLPH ZUKOR (MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ STÚDIÓFŐNÖK) MEGLÁTTA A LEHETŐSÉGET A KIALAKULT HELYZETBEN: KIALAKÍTOTTA HOLLYWOOD STÚDIÓRENDSZERÉT, ÉS EZZEL LERAKTA A MODERN FILMKÉSZÍTÉS ALAPJAIT.

Talán a jelenlegi helyzet sem különbözik sokban a 100 évvel ezelőttil: azonban a filmesek legnagyobb szerencséjére már létezik az internet, és szinte bárhol elérhető az egész világon. Mivel hazánkban, és sok más helyen hónapok óta zárva vannak a mozik, minden premier elmaradt. A hatalmas bevétel kiesés miatt sok filmet gyártó cég nem tudott volna életben maradni, ha nem talál ki valami megoldást a jelenlegi helyzetre. Így alakult ki a streaming fogalma.

MI AZ A STREAMELÉS?

A videó streamelés egy olyan módszer, mellyel egy élőben közvetített vagy egy előre rögzített videót teszünk elérhetővé az interneten keresztül. A streamelt videók megtekintéséhez nem szükséges a teljes videó fájlt letölteni, így rengeteg idő spórolható meg, ha az ember csak egy bizonyos részére kíváncsi annak. Ahogyan terjedt az internethozzáférés,

úgy javult a streamelés színvonala is, ezáltal nagyon felkapott lett.

Eleinte a YouTube és a Facebook használta ezt a módszert, ez lett a LIVE funkciójuk. Viszont idővel a filmes cégek is belátták, hogy ez egy járható útja a fennmaradásnak, legalábbis addig biztosan, ameddig tombol a koronavírus-járvány. A Disney nem sokkal a vírus kirobbanása és elterjedése előtt, 2019 novemberében indította el online szolgáltatását, a Disney+-t, melyen keresztül az HBO GO-hoz és a Netflixhez hasonlóan havi fix összegért cserébe számos filmhez férhetünk hozzá online. Az idei év újítása, hogy az új sikerfilmeket külföldön 30 dollárért cserébe az eredeti (ám a körülmények miatt elmaradt) mozipremier időpontjában tekinthetik meg a nézők a platformon.

A Walt Disney Animation Studios új filmje, a Raya és az utolsó sárkány, melynek

tulajdonképpen az előbb említett Disney+-on volt premierje. Az animációs film Kumandra utópisztikus világába repít bennünket, ahol emberek és sárkányok egykor harmóniában éltek egymás mellett. Amikor egy gonosz erő fenyegette a vidéket, a sárkányok feláldozták magukat az emberiség megmentése érdekében. Azóta 500 év telt el. A gonosz visszatért, és egy magányos harcosra, Rayára hárul a feladat, hogy felkutassa a legendás utolsó sárkányt, aki egyesítheti a széthullott birodalmat. Útja során megtanulja, hogy egy sárkánynál többre van szükség a világa megmentéséhez. Néhány barátira, összetartásra és egy tökéletes tervre.

Ha egy kis kikapcsolódásra vágytok, ez a film tökéletes választás! Elragadó karakterek, humoros pillanatok és egy nagyon jó történet biztosít több órán át szórakozást az egész családnak!

(Bogdán Noémi)

KÖZLEKEDJ OKOSAN!

A DUE ÉS AZ ORFK-ORSZÁGOS BALESETMEGELŐZÉSI BIZOTTSÁG (ORFK-ORB) KÖZÖS KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI VIDEÓ PÁLYÁZATA

A DUE Médiahálózat,
a diákújságíró egyesület
és az ORFK-ORB videó
pályázatot hirdet
14 és 22 év közötti
fiataloknak

Pályázni saját készítésű, max. 3 perces videóval lehet.

A pályázó az alábbi 3 téma egyikében készíthet videót:

- 1) **MUTASD BE EGY VICCES VIDEÓN
A BRINGÁD BIZTONSÁGI FELSZERELÉSÉT!**
- 2) **TANÍTSD KÖZLEKEDNI A KISTESÓD!**
Készíts videót, hogy hogyan mutadod meg egy nálad fiatalabbnak a biztonságos közlekedés hétköznapi szabályait!
- 3) **CSAK KULTURÁLTAN A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSEN!**
Készíts oktatóvideót, hogy hogyan „tömegközlekedjünk”, hogy azzal másokat ne zavarjunk!

Egy pályázó több témában is benyújthat pályázatot.
A szakmai zsűri külön értékeli az ötletességet és a kreativitást.
A pályázatokat a DUE pályázatbeadó felületén kell benyújtani
(www.due.hu/palyazat) oly módon, hogy a videót a YouTube-ra kell
feltölteni, és ezt a linket kell a pályázati felületen megadni.

A PÁLYÁZAT FŐDÍJÁT A NYERTES VÁLASZTHATJA
EGY KERÉKPÁR ÉS EGY
GO PRO AKCIÓKAMERA KÖZÜL

A PÁLYÁZATOK BEADÁSI HATÁRIDEJE:
2021. AUGUSZTUS 31.

A legjobb 10 pályázó meghívást kap
az ünnepélyes díjátadóra, ahol
mindenki ajándécsomagot kap.
Pályázati kiírás: www.due.hu
Információ, kapcsolat: due@due.hu

JAURI: „AZ MTV UK IS BEKÉRTE A VIDEÓKLIPEMET”

GYÓRFI MÁRTON, VAGY AHOGY A KÖZÖNSÉG ISMERI: JAURI, A RÁDIÓ 1 WORLD IS MINE RADIO SHOW IGENCSAK NÉPSZERŰ DJ-JE. ÉVI KÉTSZÁZ FELLÉPÉSEL AZ ORSZÁG EGYIK LEGFOGLALKOZTATOTTABB LEMEZLOVASA. KEVESEN TUDJÁK RÓLA, HOGY KORÁBBAN EGY EGÉSZ ÉVEN ÁT ALKOHOLMENTES ÉLETMÓDOT FOLYTATOTT, ÉS EGYIK FELDOLGOZÁSA EGYENESEN A BRIT MTV-IG JUTOTT. TÖBBEK KÖZÖTT EZEKRŐL IS BESZÉLGETTÜNK VELE.

MENNYIRE VAGY LÁMPALÁZAS TÍPUS? IZGULSZ EGY-EGY FELLÉPÉSED ELŐTT?

Régebben rettenetesen izgultam minden bulim előtt. Amikor például a debreceni Főnix csarnokban zenéltem nyolcezer ember előtt, akkor is végigjártam az összes emeleten a mosdót, nem éreztem jól magam. Viszont amikor beálltam a DJ pult mögé, megnyomtam a lejátszás gombot, és hirtelen minden problémám eltűnt. Egyből feloldódom, amikor összeköttetésbe kerülök a közönség energiájával. Régebben annyira lámpalázás voltam, hogy bele sem mertem szólni a mikrofonba, ezzel szemben most alig lehet kiszedni a kezemből.

MIRE FÓKUSZÁLSZ A FELLÉPÉSEID SORÁN?

A fellépések alatt nem gondolkozok sokat. Ezt nem úgy kell érteni, hogy teljesen kikapcsolok fejben, és csak csinálom, de sokat tényleg nem agyalok. Olyan dolgokra szoktam fókuszálni, mint például: mi a következő szám, mit lenne jó bmondani, vagy hogy most csinálni akarok egy Instagram story-t, tehát gondolatföszlányaim szoktak inkább lenni fellépés közben, nem teljes gondolatmeneteim. Az érzéseimet legjobban az eufória jellemzi. Még így is, hogy online

live fellépéseim vannak csak, előttenek az euforikus érzések, amikor látom a sok pozitív visszajelzést és reakciót a nézők irányából.

HOGYAN KÉSZÜLSZ EGY FELLÉPÉSRE?

A kisebb bulik esetében nem szoktam minden egyes alkalomra külön-külön készülni, több, mint évi kétszáz fellépéssel ez nem lenne megvalósítható. A nagyobb rendezvények előtt azonban le szoktam ülni otthon hosszabban zenélni, hogy a lehető legjobb szettet tudjam összerakni. Különösebb „rituálém” nincs, de minden fellépésem előtt megállok az autóval egy töltőállomáson, teletankolom a kocsit, megveszem a benzinkutas szendvicsemet, elindítok egy jó lejátszási listát, és elindulok a helyszínre. Ha úgy vesszük, a felkészülésem része az is, amikor egyik buliból a másikba utazok. Ilyenkor szoktam a legboldogabb lenni, amikor tudom, hogy egy jól sikerült fellépés után már vár a következő.

MILYEN ZENÉKET HALLGATSZ?

Kocsiban nagyrészt olyan zenét hallgatok, amik elég távol esnek attól, amit játszok. Otthon ez másképp van. Igyekszem nagy külföldi DJ-k számait és szettjeit úgy hallgatni, hogy inspirálódjak belőlük. Jelenleg Justin

Bieber új albumát hallgatom rendszeresen. Az is előfordul, hogy nem hallgatok semmit az autóban, olykor-olykor jól esik a csend a nagy hanghatással járó bulik között.

AZ ELMÚLT HÓNAPOKBAN NEM VOLTAK BULIK. MIVEL TÖLTÖTTED EZT AZ IDŐSZAKOT?

Sokat foglalkoztam saját zenémmel. Ezek közül többnek is visszatartom a kiadását azokra az időkre, amikor újra lesznek élő fellépéseim. Nagyobbat fognak szólni, amikor lesznek bulik. Emellett szól az is, hogy egy sok százezer, vagy akár millió forintba kerülő klipet sem szeretnék „elpazarolni” ebben az átmeneti időszakban. Az utóbbi egy-két hónapban elkezdtem videójátékokat streamelni Twitchen. Ez jó kapcsolattartási lehetőséget ad a már korábban meglévő közönségemmel, és új emberekkel is összehoz.

A NOW YOUR'RE GONE CÍMŰ SZÁMOD SZÁZHATVANEZER LEJÁTSZÁS FELETT JÁR SPOTIFY-ON. HOGYAN ÉLED MEG AZ ILYEN KÉZZELFOGHATÓ SIKEREKET?

Nagyon büszke vagyok arra, hogy több tévé is elkezdte játszani a Music Chanel-től az MTV-ig. Ami nagyon meglepett, és igazán kézzelfogható eredmény, hogy az MTV UK (Nagy-Britannia) is bekerült a videóklipet. Örülnék neki, ha nemzetközi körökben is népszerűvé válna a szám. Erre van is már kezdeti jel, hiszen a R3hab a világ egyik legnépszerűbb lemezlovasa is lejátszotta egy szettjében, melyet megközelítőleg 50 külföldi rádió sugárzott. A kézzelfogható sikereket pozitívan élem meg, de a Now You're Gone esetében nem egy ilyen fordult már elő. Kifejeztem örültem neki, hogy bekerült a Spotify Top 50 viral magyar lejátszási listába. Sőt, egy héten át ott is maradt, egészen a hatodik helyig eljutva.

ÚGY TUDOM, HOGY EGY EGÉSZ ÉVEN ÁT NEM FOGYASZTOTTÁL ALKOHOLOT. HOGYAN JÖTT EZ A GONDOLAT?

Amikor az elhatározás megszületett bennem, akkor már nem ittam másfél hónapja. Úgy voltam vele, hogy oké, akkor ezt továbbra is tartani fogom. Emellett tudtam akkoriban, hogy nagyon sokat kell fejlődnöm, és nem tehetem meg, hogy ittasan állok be a DJ pult mögé, igenis józan gondolkodást követel meg a munkám. Ahogyan egy irodában sem, szerintem egy buliban sem elfogadható, ha ittasan mesz dolgozni.

MILYEN CÉLJAI VANNAK A KÖZELI, ILLETVE A TÁVOLI JÖVŐT ILLETŐEN?

Közvetlenül a beszélgetésünk előtt a Magyar E-Sport Fesztiválon léptem fel, a Puskás Arénában. Lementem a focipálya mellé, és csináltam egy videót, ezzel a szöveggel: „Sziasztok, Jauri vagyok, 2021. május 8-a van, gyertek el a Puskás Arénába a fellépésemre”. Ezt azért csináltam, mert távlati célom, hogy tíz év múlva ez a videó majd egy promóciós anyag részét képeze egy Puskás Arénában tartott fellépésemhez. Azt lehessen mondani majd akkor, hogy igen, ez a srác tíz éve ezért dolgozik, és most megcsinálta. Hiszem, hogy ezt egyszer tényleg meg fogom valósítani. Már egy jó ideje dolgozok egy hatalmas nyári tervemen, azonban ennek a leleplezése csak a következő hetekben fog megtörténni. Érdemes lesz figyelemmel követni a közösségi oldalaimat emiatt.

MIT TART TÉGED MOTIVÁLTAN EZEKBE AZ IDŐKBEK?

Azt gondolom, hogy ahhoz, hogy valaki motivált tudjon maradni, kellene rövid és hosszútávú célok is. Számomra ezek a gigászi tervek segítenek abban, hogy a mindennapjaimban ne törjön le a lelkesedésem. Tervek nélkül könnyen elveszhet az ember, főleg ebben az időszakban. Hatalmas célok hajtának.

(Kaposi Márton)

MILYEN A KAPCSOLATOD A ZENEIPAR TÖBBI SZEREPLŐIVEL?

Több zenésszel is jó kapcsolatot ápolok. Egyrészt, a Rádió 1-es fellépőkkel, Metzker Vikivel egy napon zenélek, de Yaminával is szoktunk néha beszélgetni. Másrészt kialakult egy társaság más fiatal előadókkal, például T. Danny-vel, a ValMar és a Bruno x Spacc duóval. Velük a karantén alatt is többször összefutottunk, pár összejövetel erejéig.

MADÁRSORS

TALÁN MÉG AZ INTERJÚ IDEJE ALATT IS - DE ELŐTTE BIZTOSAN - MADÁREMBRIÓKAT RAJZOLGATOTT FÖLDI PÉTER FESTŐ, A NEMZET MŰVÉSE, A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA TAGJA. A MADARAKAT ÁBRÁZOLÓ MŰVEIRŐL ELHÍRESÜLT KOSSUTH-DÍJAS MŰVÉSSZEL BESZÉLGETTÜNK, AKINEK FŐLEG TERMÉSZETTEL KAPCSOLATOS TÉMÁJA A NAPON SZÁRADÓ BABOKTÓL KEZDVE A GYÁMOLTALAN KIS MADARAKIG MINDEN LEHET, AMIT GYERMEKKORÁBAN LÁTOTT. DE TÉNYLEG A TOJÁSHÉJBŐL FRISSEN KIKELT FIÓKÁKAT LÁTJUK, VAGY A KISZOLGÁLTATOTT SORS ALLEGÓRIÁJÁT?

MIKOR DÖNTÖTT ÚGY, HOGY ŐN A FESTÉSZETTEL AKAR FOGLALKOZNI?

Édesanyámmal műveltük a kertet, egy hosszú, vékony szakaszon krumpliföldet ástunk valamikor augusztus vége felé. A rádióban a Kettőtől Ötig nevű kívánságműsor szól, Bartóknak az Allegro Barbaróját játszották, és én mellényilaltam a krumplinak, már nem tudom, hányadikat hasíthattam föl. Látta anyám, hogy az én földművelőképességem sem biztos, hogy messze utakat nyithat előttem - mint ahogy korábban a mérnöki és villanszerelői pályán sem jeleskedtem túlságosan. Akkor hirtelen mondtam neki, hogy „mama, én festőművész leszek”. Erre azt felelte, hogy „rendben van, de rögtön vidd ki azt a két zsák krumplit, amit eddig kiástunk.” Úgyhogy kivittem a két zsák krumplit. Tulajdonképpen ez a két zsák az egész életemen keresztül ott volt velem, hisz

folyamatosan, mindig végezni kellett valami munkát, amiből tulajdonképpen életben tudtam maradni, amiből élhettem. Nem mindig a két zsák krumplit vittem a vállamon, volt, hogy a pedagógiát, vagy mást. Mellette, amikor szabadidőm volt, akkor festettem, de folyamatosan és szinte mániákusan, végtelen elszántsággal. A pályám elején annyira bennem volt, hogy láthatóvá akarom tenni azt, ami mocorog bennem érzelmileg, hogy azt a hőfokot azóta sem tudom magamban visszaigazolni. Akkor olyan erőteljes volt az inger, hogy alkossak, hogy nagyon ki se lehetett volna hagyni, muszáj volt megpróbálnom festőnek lenni.

VANNAK OLYAN ALKOTÁSAI, AMIKBEN EZEKET AZ IDŐKET, FIATAL ÉVEIT PRÓBÁLTA VISSZAIDÉZNI?

Persze. A mi környékünkön akkoriban volt egy viszonylag tisztességes földművelés. A faluban nem volt olyan család, akinek ne lett volna egy kis darab földje, amit meg kellett művelni. Ezekre a munkákra minket, gyerekeket is befogtak. Bár ebben az időszakban nekem eszem ágában sem volt festőnek lenni, de élményanyagként azért megőrzi az emlékeket magában ember. Megfestettem például azt, mikor a hazahozott babot kiterítettük a napra, hogy száradjon meg és pattogjon szét. Ez egy nagyon furcsa dolog ám, mikor a bab a hőtől kinyílik, és kilövi magából a magvait.

MI AZ, AMI MIATT EZT A REALITÁSTÓL ELRUGASZKODOTT KÉPI VILÁGOT VÁLASZTotta MAGÁNÁNAK?

Meghatározó élmények mindig vannak az ember életében. Ezt csak szégyenkezve merem elmesélni: a nagybácsim adott nekem egy légpuskát kiskoromban, és én azzal vadásztam verebekre, meg mindenféle madárra, ami élt és mozgott. Ebből voltak

is bizonyos viták, például mikor a helyi rendőrnek a galambjait sikerült eltalálnom, de többnyire inkább verebekre lőttem. Voltak barátaim, akiknek csókája, szarkája, baglya volt, és én a puskámmal nagyon fontos szerepet kaptam, mert én lettem az élelmező. Kialakult ezekkel a madarakkal valami kötődésem, és ez a madármotívum beépült valamilyen módon az érdeklődésem középpontjába.

Az egy következő lépés volt, amikor már tanítottam, és a biológiai szertárnak a vitrinje mögött megtaláltam a csirke fejlődésének az embriós változatáról, tulajdonképpen a fejlődéstörténetéről szóló könyvet. Elkezdtem a gyerekekkel is rajzoltatni. Annyira elevenen reagáltak ennek a valóságnak az élményére, és olyan erővel rajzolták, hogy már-már sokkoló volt a számomra. Akkor arra gondoltam, hogy ha még a gyerekeket is ennyire megfogja, akkor nekem is meg kell próbálnom. Ez örökös impulzusként maradt meg bennem, rajtam maradt, hogy madárfestő vagyok.

Egy madár, amit a tojáshéj bezár, és egyfajta védettségi állapotba kerül így és fejlődik, majd az anyja melegtől előbb-utóbb kikel és világra jön, de amíg benne van, addig védett. Ha ezt a burkot leszedi róla, akkor kétségbe ejtően kiszolgáltatott lesz. Ezt a fajta érzést akkoriban a politikai légkör érzékeltette. Az ember ki akarta adni ezt magából, én ezekkel a kis szerencsétlen madarakkal próbáltam láthatóvá tenni az együttérzést. A politikai légkör, amit elkezdtünk érzékelni akkor, az sokat tesz hozzá, hogy ilyenek azok a madarak. Volt, aki ezt madárnak látta, volt, aki sorsnak.

(Szalai Boglárka, Velek Domonkos)

Földi Péter: A madarász fia karikázik, 2015. olaj, vászon, farost, 159×172 cm (Fotó: Bogár Mariann)

„... már születésem előtt eldöntetett, hogy én is kékfestő leszek.”

KOVÁCS MIKLÓS A NEMZET MŰVÉSZE CÍM KITÜNTETETTJE, KOSSUTH-DÍJAS KÉKFESTŐ MESTER 75 ÉVE KEZDTE MEG A MUNKÁT APJA MŰHELYÉBEN TISZAKÉCSKÉN. CSALÁDJÁ AZ 1870-ES ÉVEK VÉGÉTŐL FOGLALKOZIK A HAGYOMÁNYOS KÉKFESTÉS MŰVÉSZETÉVEL, EGYIK LÁNYA PEDIG FÉRJÉVEL EGYÜTT FOLYTATTA EZT AZ IPART. ANYAGAIBÓL SZÁMTALANSZOR RENDEZTEK MÁR KIÁLLÍTÁSOKAT, EMELLETT NEVÉHEZ FŰZŐDIK A KÉKFESTŐ MŰHELYEK GÉPEINEK KORSZERŰSÍTÉSE IS. A KÉKFESTŐ MESTERSÉGRŐL ÉS NAPJAINKBAN BETÖLTÖTT SZEREPÉRŐL BESZÉLGETTÜNK A MESTERREL.

MENNYIRE VOLT EGYÉRTELMŰ, HOGY AZ ÉDESAPJA ÉS NAGYAPJA UTÁN ŐN IS KÉKFESTŐ MESTER LESZ?

Ez már születésem előtt eldöntetett, hogy én is kékfestő leszek. Természetesen gyermekkoromtól kezdve bevontak ebbe a munkába otthon. Van egy képem, olyan 4-5 éves lehetek rajta, akkor már az indigófestő keret mellett álltam, amivel akkor még egy magasságban voltam, de igazán pontos időpontot nem is tudok mondani, mikor kért meg legelőször édesapám, hogy segítsék a munkálatokban. A kezdetekben a tűzgyújtás, az üstsúrolás és a bele való víz hordása volt a feladatomban, hiszen akármit csináltunk, mindenhez meleg víz kellett, aztán ez folyamatosan bővült annak fényében, hogy idősebb lettem és egyre több munkafolyamatot bizhattak rám.

MANAPSÁG A MODERN TECHNOLÓGIÁK MELLETT MENNYIRE SZOKTAK MÉG KÉZZEL FESTETT ANYAGOKAT KÉSZÍTENI?

Nem nagyon szoktunk már, mert csak a mintázás lehetséges kézzel. Én géppel készítem azt is, szélétől széléig egyformán mintázom meg az anyagot. Az idő múltával, ahogy a különböző szintetikus anyagok divatba jöttek, a hagyományos festékfélék nem mindig voltak alkalmasak a darabáruk festésére. A kézzel való festésnél a kész ruhákra gondolok, úgy, mint kötények, szoknyák blúzok stb., amelyeknek a teljes felületét volt szükséges átfesteni, ezeket sem festik kézzel nagyon régóta.

A MINTÁZATOK KÖZÜL MENNYIRE HASZNÁLNAK HAGYOMÁNYOS, VALAMINT SAJÁT MINTÁKAT?

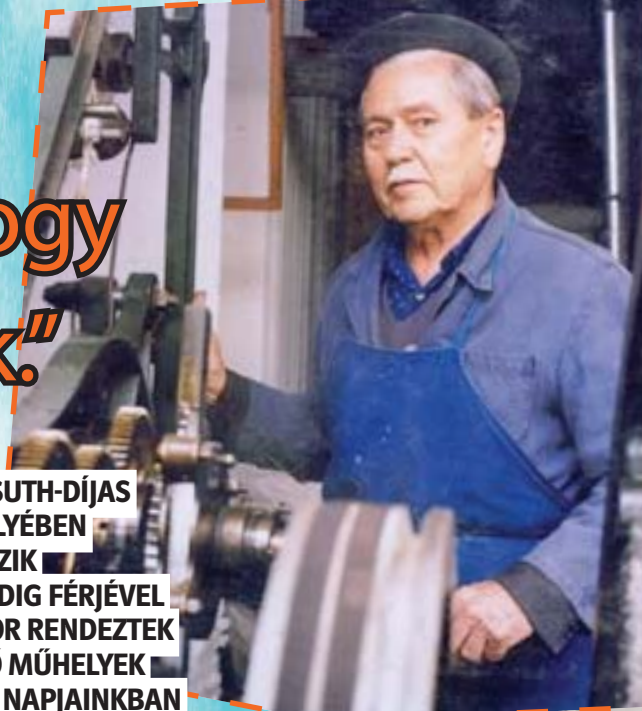
Nálunk a műhelyben van kb. ezer darab minta, amelyekből 5-10 mintát készítettem vagy én, vagy az édesapám vagy valamelyik felmenőm a több mint 75 év alatt. Tehát ezek több generációs minták, a nagyapámról, de még a nagybátyámról is maradt rám pár ezekből, ő Szentesen volt kékfestő, csak felmondta ezt a szakmát, így nem érdekelték a kékfestő kézi minták többé, így rám maradtak. A kékfestő minták közül is léteznek különböző célokra felhasználhatóak, de ezek nem gyakran fordulnak elő nálunk. Nekünk saját tulajdonunk, saját céljainkra alkalmas mintáink vannak.

MIT TAPASZTAL, A MODERN RUHAIPAR MELLETT MENNYIRE VAN IGÉNY EZEKRE A KÉKFESTŐ TEXTÍLIÁKRA?

Nagyon mérsékeltlen sajnós. Inkább csak művelődési, művészeti célokra használják ezt az anyagot. A leggyakrabban 20 centi szélesen

üresen hagyjuk az anyagot, kézzel oda nyomunk egy ún. díszítőcsikot a mintákkal, ezt a típust pedig előszeretettel alkalmazzák óvodákban, vagy szépkorúak énekkorában, tánckorában egyenruhaként, de más célokra nem nagyon keresik már ezt a fajta anyagot.

(Szalai Bogi-Panulin Bogi)

CYBERBULLYING TESTKÖZELBŐL

SENKI SE FIGYEL ODA AZ INTERNETES ZAKLATÁSRA EGÉSZEN ADDIG, MÍG TESTKÖZELBŐL MEG NEM TAPASZTALJA, MILYEN IS EZ. AZ ÉN KÖZVETLEN KÖRNYEZETEMBEN IS TÖRTÉNT EGY HASONLÓ ESET, AMI ELRETTENTŐ PÉLDA VOLT MINDENKI SZÁMÁRA.

Az iskolában gyakran erőltették ezeket a bizonyos „biztonságos internetezéssel” kapcsolatos foglalkozásokat, ahol rendőrségtől vagy más szervezettől érkezett felnőttek beszéltek arról, miként is kell jól használnunk a közösségi médiát, hogyan ne essünk áldozatává a cyberbullyingnak. Vagy éppen hogyan kerüljük el azt, hogy mi is bullyikká váljunk.

Az osztályom egy részét teljesen hidegen hagyta a téma, fojtott fájdalommal és leginkább unalommal hallgatta végig az egyes előadásokat, miközben szinte rá volt írva mindegyikük arcára a „menni akarok már” vagy a „mikor lesz ebédszünet?” kifejezés. A beszélgetések során több eset is felmerült, videókat néztünk meg, de az első alkalommal elmesélt történet fogott meg a leginkább. Szinte biztos hallottatok már Amanda Todd történetéről, a brit 15

éves lányról, aki egy ártatlan webcam beszélgetéstől az öngyilkossággig jutott. Mindenki azt gondolta, velünk ez nem történhet meg. Mindenki ezt gondolja.

Szerencsére a történetnek, amit most elmesélek, nincs halálos kimenetele, ám hasonlóan nehéz.

Mint a legtöbb osztályban, a történetünkben szereplőben is nagy klikkesedés folyt, mindenkinek megvolt a saját csoportja, „klikkje”, mindenki tudta, kit utál és kit fogad el. Természetesen már akkor is létezett a „sima”, élőszóbeli verbális bántalmazás, de volt valaki, aki túl messzire ment és továbbvitte ezt a dolgot az internet világába egy kamu profival. Egy kerekesszékes fiatal fiúnak adta ki magát, az ő képe mögül a Facebookon írt rá kipécézett osztálytársára. Sokat levelezgettek, míg az álprofil mögé bújó lány addig csavarta

a beszélgetést, addig győzködte a másik lányt, az áldozatot, míg ki nem csalt osztálytársából pár meztelen képet. Lepődjétek meg: a képek és velük együtt a pletyka és a megszégyenítés is terjedni kezdtek. Voltak, akik nevettek, voltak, akik szörnyülködve rázták a fejüket. Senki nem tudta, ki bujkált a rokkant fiú neve és képe mögött.

A következő emlékképem már az, mikor mesélik nekem a folyosón, hogy éppen most viszik el a rendőrök a kamuprofil mögé bújó zaklatót. Kiderült minden, rendőrségi ügy lett belőle. A kamuprofilos osztálytárs végül máshol fejezte be tanulmányait, viszont a lány életében így is borzasztó nagy törést okozott. Meg is értem, ki tudna feldolgozni ilyet?

Sosem értettem, mi játszódik le a zaklatók fejében, miért jó bántani azt, aki nem érdemli meg, aki nem tudja magát megvédeni egyedül a sokasággal szemben. Szerintem senki nem

EDUTUBE TANULJ A YOUTUBE-ON!

NEHEZEN TUDOD ELSAJÁTÍTANI AZ ANYAGOT AZ ISKOLÁBAN? ESETLEG GYORSAN KELLENE TANULNOD EGY TÉMÁRÓL SOKAT? AZ INTERNET ÉS A YOUTUBE VILÁGÁBAN BÁRMIT MEGTALÁLHATSZ, VISZONT TÖBB EZER VIDEÓ KÖZÖTT BOLYONGVA NEHEZEBB DOLGOD VAN, EZÉRT ÖSSZEGYÚJTOTTUNK NEKTEK MÉG 5-ÖT.

MIKLÓS MAYER

Mayer Miklós a YouTube-csatornáján fotózással foglalkozik. Ha érdekel a téma, az ő platformjain (YouTube, Instagram, saját weboldal) sok ehhez kapcsolható információt találhatsz. Instagram felületén általa készített fotókat találsz, a YouTube-on pedig rengeteg fotós fogalmat megismertet a nézőivel. Érthetően magyarázza el hogyan, milyen beállításokkal és fényekkel érdemes fényképezni, továbbá utómunkával is foglalkozik.

FIONA BONES MAGYARUL

Ha szeretnél az angol nyelvtanulásában fejlődni, vagy csak szimplán elkezdeni tanulni, akkor Fiona csatornája nagyon jó választás számodra. A YouTube csatornáján mesél az angol kultúráról, valamint megtanítja az angol ABC-t, a testrészeket és még sok más dolgot, ami hasznos lehet egy kezdőnek. Anyanyelvi szinten beszél az angol, tehát hitelesebb helyről szinte nem is tanulhatnál az interneten.

HOLNAP TÉMAZÁRÓ

Ha te vagy az a gimis/középisikolás diák, aki mindig elhatározza, hogy elolvassa a kötelező olvasmányt, de végül mégsem jut el odáig, vagy még erre se veszel erőt, akkor ez lesz a kezdedben a kulcs a jó esszékhez, témazárókhöz, hiszen a mottója „a doga előtti szünetben sem késő”. A csatorna a kötelezők rövid, lényegre törő kidolgozásával foglalkozik.

Vizuális effektekkel, humoros magyarázattal, valamint Instagram felületén képekkel ábrázolja a szereplők kapcsolatát. A csatornát Zoli, egy ex-irodalomtanár csinálja, ezért ő hitelesen és jól tudja átadni a kellő információt.

PAMKUTYA

Magyarország talán egyik leghíresebb YouTube-csatornája a Pamkutya. Lehet, hogy te csak a dalszövegparódiákat ismered, viszont rengeteg kísérletet mutatnak be, és tudományosan megmagyarázzák azokat. Foglalkoztak már atombombával, a Mona Lisával történetével, és Magyarország határait is fejtegették. A videóikból még egy jó kis tudományos esszé is írhatsz, amit az adott tantárggyal foglalkozó tanárod biztosan díjazni fog. A csatornát egy testvérpár, Osbáth Márk és Norbi csinálják.

TÖKÉLETLEN TÖRTÉNELEM

A csatorna különböző történelmi korszakokat, eseményeket, királyokat mutat be humorosan, sok vizuális elemmel. Abszurd tények tűnik, de a csatorna főszereplői macskák, mármint papír macskák, akik segítenek nektek a történelmi helyzetek elképzelésében. Az itt található információk nem túl bővek, tehát ebből nem teljesen lehet felkészülni egy vizsgára, dolgozatra, viszont nagyon hasznos lehet és ad egy alapfogalmat, tudást a témában.

Érdelemli meg, hogy egy ilyen eset áldozatává váljon. Sokan mondogatták az eset után: „Miért volt ilyen buta, hogy elküldte?” vagy „Én ilyet sosem csinálnék”. Az adott helyzetben, mikor sebezhető vagy, mikor mindenki ellened fordul és azt érzed nincs kiút, és csak egy ember figyel fel... nem gondolkodol. Nem gondolkodol több variáción, csak azon: Ő ott volt és törődni látszott velem. Soha ne az áldozatot hibáztasd, ha baj történik veled! A bizalom, a naivitás nem hiba és nem jogosít fel senkit a bántalmazásra.

Ha bármikor tapasztaltál, esetleg te magad áldozatává váltál a cyber bullyingnak, azonnal fordulj egyik hozzátartozódhoz, tanárodhoz, barátodhoz, esetleg szakemberhez. Ők tudnak segíteni.

(Vincze-Hajnal Blanka)

(Borsos Anikó Noémi)

HOGYAN VÉDEKEZZ A RANDIZAKLATÓK ELLEN? ISMERKEDJ OKOSAN!

AZ ONLINE ISMERKEDÉS MANAPSÁG MÁR MINIMUM ANNYIRA ELTERJEDT, MINT A SZEMÉLYES, FŐLEG A VÍRUSHELYZETBEN. EZ NEM IS BAJ, HA ÓVATOSAN CSINÁLOD. EHHEZ GYÚJTOTTUNK ÖSSZE PÁR TIPPET NEKTEK.

A virtuális ismerkedést sokan azért szeretik, mert nem kell rögtön legyőzniük a személyes találkozások előtti stresszhelyzetet. Maradhatsz anonim, nem kell hirtelen minden kérdésre felkészülnöd vagy azon gondolkodnod, hogy mivel szüntesd meg a kínos csöndet. Emellett könnyen kiszűrheted, hogy ki az, aki komolytalan vagy nem illik a személyiségedhez, és hamarabb megtalálhatod azokat, akik illenek hozzád, ha valós információkat tüntetsz fel magadról. Előnye még, hogy olyan embereket is megismerhetsz, akikkel talán soha nem találkoznál, mert túl messze laktok vagy teljesen más közösségekbe járnak. Fontos ugyanakkor, hogy tartsd szem előtt a tényeket, miszerint egy idegennel beszélgetsz, ezért csak óvatosan ismerkedj!

Ha úgy döntöttél, az online ismerkedést választanád, mindenképpen figyelj oda egy-két dologra:

VIGYÁZZ AZ ADATAIDRA!

Nem kell rögtön kiírnod a telefonszámodat, címedet, iskoládat, egyéb személyes adatot. Aki komolyan meg akar ismerni, az úgyis majd a beszélgetés során elkéri ezeket az információkat, ha szükséges, de ismeretleneknek ne adj meg egyből minden személyes adatod magadról!

TISZTÁZD MAGADBAN, HOGY MIT SZERETNÉL!

Nem mindegy, hogy csak beszélgetni szeretnél és néha találkozgatni, vagy komoly kapcsolatot keresel. Ezeket jobb, ha előre megfogalmazod magadban, majd megbeszéled a beszélgető partnerreddel is, mert így elkerülheted a kínos félreértéseket és a kellemetlen szituációkat.

LÉGY ŐSZINTE ÉS HITELES!

Ahelyett, hogy rögtön önfényezésel kezdenéd a bemutatkozásodat, ne felejtse el, hogy ez nem egy állásinterjú! Olyan

bemutakozást írd, amit te is szívesen olvasnál. Legyél kreatív! A szokásos „szeretek főzni és olvasni” helyett írd olyasmit például, hogy „elmennék valakivel a Mátrába” vagy „keresem azt, aki enne velem egy jó balatoni lángost”, illetve „szívesen megnézném veled A nagy pénzrablás következő részét”.

FONTOS A FOTÓ!

Mindenkinek vannak jó és kevésbé jó fotói, de itt vedd figyelembe, hogy ha olyat posztolsz, ami már nagyon régen készült, nagy eséllyel csalódhat a másik. Te is aktuális, nem napszemüveges fényképet szeretnél látni az emberekről, akkor te se posztolj 1 évnél régebbit. Ne tölts fel olyan fényképet, amin túl sokat mutatsz vagy nem szeretnéd, ha valaki ellopná és felhasználná valami másra. Ugyanígy ne küldj fényképeket, videókat idegeneknek! Nem tudhatod, hogy az illető mit kezd ezekkel az anyagokkal. Rengeteg ember tölt fel kamu fotókat. Ezért jó, ha kritikusan nézegeted a képeket, és ha túl beállítottak, vagy sehol nem látod az arcát az illetőnek, akkor nagy eséllyel átverésről van szó.

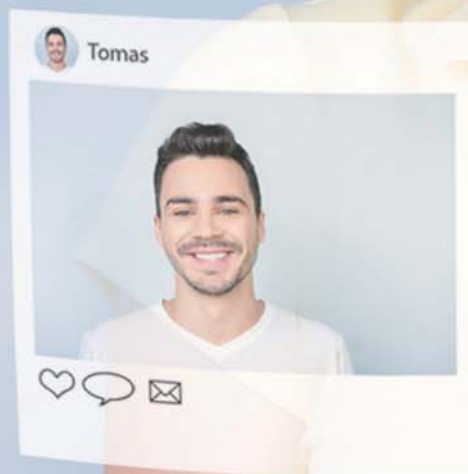
VÁLASSZ SEMLEGES HELYSZÍNT!

Ne hívd át rögtön magadhoz, és te se menj át hozzá elsőre! Fontos, hogy megismerd az illetőt, és tudd, hogy bízhatasz benne. Találkozzatok egy parkban, kávézóban, ahol kicsit több ember van, mert mégiscsak egy idegenről van szó.

NEM CIKI LEMONDANI!

Ha úgy érzed, mégsem szeretnél találkozni, vagy nem vágyasz következő találkozóra, nyugodtan mondd le, vagy írd meg a partnerednek, de semmiképpen se csinálj olyat, amit nem érzel jónak, csak azért, mert nem mersz nemet mondani!

Pontosan azért, mert még nincsen személyes benyomások egymásról, könnyen előfordulhat, hogy csalódsz, mert másra

számítottál. Ez benne van a pakliban, nem tudod kikerülni, de te sokat tehetsz azért, hogy ez ne forduljon elő, ha saját magadról csak valós fényképeket, tényeket közölsz.

(Fogasy Fatime)

EDUTUBE ÍGY TANULJ A YOUTUBE-ON!

FERENCZI RÓBERT – BLENDER TUTORIALOK

Kevés feliratkozó, de annál több tudás. Főként akkor javasolnám az ő csatornáját, ha érdekel a 3D modellezés. A Blender egy izgalmas, sokrétű modellező program, olyan messzire el lehet vele jutni, hogy Pixar szintű animációk elkészítésére leszel képes. Sokat kell gyakorolni, és érdemes megjegyezni a Blenderhez tartozó billentyűkombinációkat is, mert nagyban megkönnyíti a munkát. Első lépésnek viszont tőkéletesnek tartom Ferenczi Róbert videóit, előnyt jelent a külföldi videókkal szemben, hogy magyarul adja át az alapokat.

CIRCLE LINE ART SCHOOL

Ha mindig is érdekelt, hogyan tudsz fotorealistikusan rajzolni, akkor ezt a csatornát egyenesen neked találták ki. Az első lépésektől egészen a legapróbb árnyékokig megfigyelheted, hogy a profik hogyan rajzolnak. Tom McPherson, a videók készítője olyan fontos témákat is érint, mint az egyponthoz vagy a kétponthoz tartozó perspektíva, az árnyékolási technikák, amikkel elképesztő 3D térhatásokat lehet elérni 2D-ben is. Hasznos lehet a csatorna például azok számára, akik építész-mérnököknek készülnek, ugyanis elég sok épületrajz készül a csatorna neve alatt.

FREECODECAMP.ORG

Egy ötlet azok számára, akik szeretnének mélyebben belelátni a programozás világába. Ugyan nem árt angol nyelvtudás a videók megértéséhez, de erre akkor is szükség lesz, ha csak bele akarsz vetni magad a programnyelvekbe, ugyanis a legtöbbje az angolon alapszik. A freeCodeCamp.org azért kiemelkedő a maga műfajában, mert több programozási nyelvet is bemutat, így akár választani is tudsz, melyik tetszik neked a legjobban, melyik irányába indulsz el. Sőt, még Unity tutorialokat is találsz náluk, amivel a játékprogramozás világába is betekinthetsz.

JESS DANG

A csatorna névadója és üzemeltetője, Jess Dang is autodidakta módon tanult meg varrni. A csatornáján bemutat sok varrási technikát, de talán nem is ez a legérdekesebb, hanem hogy hogyan alakít át elnyűtt darabokat divatos ruhákká. Találhatunk a videóik között olyan tartalmakat, ahol szabásminta alapján varr, de előfordulnak olyanok is, ahol egy férfinagyból és a fejében megszülető ötlet segítségével egy nyári egyberuhát varázsol, és sokszor megoszt a videók közben hasznos varrási tippeket. A csatornája jó alap lehet például egy-egy turiban talált ruha újragondolásához.

(Szalai Boglárka)

Pénzügyi ismeretek játékosan PÉNZ7

A JÁRVÁNY MIATT BEVEZETETT DIGITÁLIS OKTATÁS SEM ÁLLÍTOTTA MEG: IDÉN HETEDIK ALKALOMMAL RENDEZTÉK MEG A PÉNZ7 NEVET VISELŐ TÉMAHETET SZÁMOS MAGYAR ISKOLÁBAN. BALOGH LÁSZLÓ, A PÉNZÜGYMINISZTERIUM PÉNZÜGPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRA MESÉLT A KEZDEMÉNYEZÉS HATTEKÉRŐL, CÉLJAIRÓL. AZT IS MEGTUDTUK, HOGYAN LEHET A FIATALOKAT BEVEZETNI A PÉNZÜGYI ISMERETEK VILÁGÁBA, ÉS MIÉRT IS FONTOS, HOGY MEGTEGYÜK EZT.

Varga Mihály miniszter a PÉNZ7 egyik elhivatott pénzügyi önkéntese (2020)

KINEK A KEZDEMÉNYEZÉSÉRE, ÉS MIKOR CSATLAKOZTUNK A NEMZETKÖZI PÉNZ7-HEZ?

Az Európai PÉNZ7 kezdeményezője az Európai Bankföderáció volt. Magyarország 2015-ben, a Magyar Bankszövetség révén csatlakozott a mintegy 30 országban egy időben zajló European Money Week kezdeményezéshez. A Global Money WEEK 169 országot ölel fel és 32 millió gyermek pénzügyi ismereteinek bővítését célozza. A program célja, hogy már fiatal kortól segítse a pénzügyek iránt érdeklődő diákokat ismereteik bővítésében, és felhívja a figyelmüket a mindennapi pénzügyi tudatosságra. Ugyanakkor a Pénzügyminisztérium, az oktatási tárca, a Magyar Nemzeti Bank és

más szervek, akik különböző módon érintettek az iskolai vagy az iskolán kívüli pénzügyi oktatásban, mind nagyon hamar csatlakoztak a programhoz. A PÉNZ7 2017-től az iskolák számára választható témahétként bekerült a hivatalos magyar tanrendbe is.

2015 óta minden évben nőtt a résztvevő iskolák száma, így hét év alatt több mint 1,2 millió diákot sikerült elérni. Ez mindenképpen sokatmondó és imponáló szám. Az idei évben ugyan egy hangyányit kevesebb résztvevő volt az iskolai oldalról és a diákok felől is, de ez alapvetően a járványhelyzet miatt volt. A tavalyi 220 000 diákhoz képest idén 171 ezret értünk el, és 1100-ra csökkent az iskolák száma, de ez még így is figyelemreméltó adat. Főleg, ha olyan nyugati államokhoz viszonyítjuk, mint Franciaország, Hollandia, Németország. A magyar részvételi szám több, mint ennek a három országnak az elérési adatai összesen. A mi eredményünk még a csökkenés ellenére is jó, de persze mindig akkor vagyunk elégedettek, ha minél több helyre jut el a PÉNZ7, és minél több fiatalnak sikerül a tematikus hét alatt új információkat tanulni.

MENNYIRE VOLT NEHÉZ ONLINE KIVITELEZNI A PÉNZ7-ET, FŐLEG ABBÓL A SZEMPONTBÓL, HOGY HAGYOMÁNYOSAN ÖNKÉNTESEK IS TARTANAK ÓRÁKAT?

Ez egy nehéz kérdés számomra, mert én magam nem vagyok pedagógus, de önkéntes igen. A tanároknak – miután annyi minden más tárgyat is online kellett oktatniuk, annak az összes módszertanával és metodikájával együtt – talán ez nem okozott akkora váltást, nehézséget a PÉNZ7 során. Az önkéntesek számára azonban ez valószínűleg egyénfüggő volt. Nekünk, önkénteseknek kicsit nehezebb volt, hogy úgy kellett beszélni egy kamera előtt – még ha online

is volt a kapcsolat –, hogy közben igazából a direkt kapcsolódás, ami egy osztályteremben megvan, itt hiányzott. Így nincsenek meg a direkt reakciók, visszajelzések, hiányzik a fizikai jelenlét. Ez kétségkívül okozott nehézségeket, de valószínűleg nem nagyobbakat, mint tavaly a pedagógusoknak meg a diákoknak, amikor először vezették be a digitális tanrendet. Hogy megkönnyítsük mind a tanárok, mind az önkéntesek felkészítését, idén először teljes tanórákat is rögzítettünk és rendelkezésükre bocsátottunk. Kandrács Csaba, az MNB alelnöke és jómagam is tartottunk az idei témában – a költségvetés készítésében – oktatást, ami a PÉNZ7-től függetlenül bármikor letölthető és megtekinthető az okosanapenzel.hu oldalon a Pénz7 kiemelt témaként.

VAN-E ANNAK VALAMILYEN KÜLÖNLEGES OKA, HOGY PONT EGY HÉTIG TART A PÉNZ7?

Főszabályként ugyan egy hétig tart, de nem kell ezt annyira szigorúan venni. Hétfőtől péntekig vannak az iskolában a tematikus héthez kapcsolódó rendezvények. Azonban mindig vannak olyan események, amik túlnyúlnak, túlmutatnak ezen. Idén is volt két ilyen diákvetélkedő. A ZsetON március végéig tartott, a Tőzsdefutam döntőjét is kicsivel a pénzügyi hét után rendezték meg.

A PÉNZ7 arra is nagyon jó, hogy ebben az időszakban a figyelem középpontjába helyezzük a témát. Idén a családi költségvetésről volt szó, a családi pénzkezelésről. Az egészen biztos, hogy a rákövetkezendő pár hétben fokozott fókusz került a diákok részéről a pénzügyi témákra. Könnyebb ilyenkor akár vetélkedőkkel, vagy bármi mással az általános iskola felső tagozatos, középiskolás, de még az egyetemista korosztályt is elérni.

Balogh László angol nyelvű tanórója is elérhető

HOGYAN LEHET A DIÁKOKHOZ KÖZELEBB HOZNI A PÉNZÜGYI TÉMÁKAT?

Először is meg kell próbálni úgy bemutatni, előadni, hogy ne legyen száraz. Minden témának vannak érdekességei, különlegességei, amire rá lehet világítani. Konkrét, életszerű példákat kell megmutatni, játékosan, élményszerűen. Például, hogy mi a befektetés, mi a kamat, mi ezeknek a haszna. Tisztázzuk a családi költségvetés fogalmát. Rákérdezzünk, hogy „nálatok a családban hogy

áll ez össze?”. Mikor papa, mama megkapja a fizetését, akkora van-e valamifajta családi megbeszélés, kupaktanács a pénzbeosztásról? Tervezitek-e, hogy nyáron hova mentek nyaralni – nem feltétlen a pandémiás időszakra gondolok. Vagy, hogy kéne már egy új biciklit venni, mert a legkisebb testvérem kinötte az övét. Ez egy családi beruházás. De azt is be kell tervezni a családi költségvetésbe, ha valaki egyetemre készül. Ha más városban folytatja a tanulmányait, mint ahol a család él, akkor arra is félre kell tenni pénzt. Leül a család, megbeszéli, hogy mire fog most kevesebb jutni, másra meg többet kell költeni. Együtt kell eldönteni, hogy mi most fontosabb, mi az, ami ráér. Az autót majd kicseréljük két év múlva – bár már hatéves, de lehet vele még két évig furikázni. Addigra Pisti elvégzi az egyetemet, és akkor majd nem kell úgy támogatni, mint most. Ez a pénzügyi tervezés, a pénzügyi prioritások meghatározása. A jövedelmet meg a kiadásokat kell szépen összhangba hozni.

Ha azt tervezzük, hogy pár év múlva nagyobb lakásába szeretnénk költözni, amihez majd hitelt is kell felvenni, akkor ahhoz szükség lesz önerőre is. Ha ehhez van megtakarításunk, akkor azt is meg

kell beszélni, hogy mibe tegyük a havonta félretett pénzt. Bankszámlán kamatoztassuk, értékpapírra fektessük, befektetési alapba tegyük vagy Magyar Állampapír Pluszba? Mérlegelni kell, hogy melyik a legkedvezőbb, melyik a legbiztonságosabb, melyik milyen rugalmas. Szerintem, ha ezt valaki akár fiatalon is, akár általános iskola felső tagozatosaként végiggondolja, akkor könnyen felismeri, hogy „ja, ilyet mi is csinálunk otthon. Nem pont így, nem biztos, hogy ilyen részletesen, de valami ilyesmi nálunk is történik”. Az a jó, ha óra végén úgy érzi majd, hogy kapott három-négy olyan tippet, amit legközelebb egy ilyen családi pénzügyi megbeszélésen el fog tudni mondani. Ő tudja majd felvetni, hogy nem bankszámlán kell tartani a pénzt nulla vagy nullához közel álló kamatozás mellett, hanem érdemes egy vagy akár három évre Magyar Állampapír Pluszba betenni a megtakarítást. Ennek a gondolkodásmódnak a megmutatására vannak ezzel kapcsolatos játékok, videófilmek, spotok. Ezeket az okosanapennel.hu oldalon is meg lehet találni, de a Pénziránytű Alapítványnál, vagy – ha biztosításról van szó – a MABISZ oldalán is ott vannak. Igen bonyolultnak látszó témákat nagyon egyszerűen és játékosan is el lehet magyarázni. Mondjuk egy másfél perces videóspot sokkal hatásosabban bemutatja például az életbiztosítás, vagy egy utazási biztosítás lényegét, mint egy tíz perces száraz előadás a biztosítás jogi összefüggéseiről. Az utóbbinak – az utazási biztosításnak – most a nyárhoz közeledve bizony nagy hasznát vehetjük.

(Velek Domonkos)

PÉNZ7

pénzügyi és vállalkozói témahét

Strasser Zsófia, az European Money Quiz győztese a pénzügyminiszeri gratuláló oklevelet veszi át

ZsetON (Be)osztó digitális költségvetés-készítő fiataloknak

A ZSETON PÉNZÜGYI TESZT ÉS A PÉNZ7 PÉNZÜGYI ÉS VÁLLALKOZÓI TÉMAHÉT KAPCSÁN JÖTT LÉTRE A ZSETON (BE)OSZTÓ FEJLESZTÉS, AMI KIFEJEZETTEN A FIATALOKAT SZERETNÉ ARRÁ SARKALLNI, HOGY RENDSZEREZZÉK KIADÁSAIKAT ÉS BEVÉTELEIKET, EZZEL ERŐSÍTVE BENNÜK A PÉNZÜGYI TUDATOSSÁGOT. BALOGH LÁSZLÓT, A PÉNZÜGYMINISZTERIUM PÉNZÜGYPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRÁT KÉRDEZTÜK A NÉPSZERŰ KÖLTSÉGVETÉSKÉSZÍTŐ ALKALMAZÁSRÓL. MIÉRT ÉRI MEG INKÁBB HASZNÁLNI, MINT A KLASSZIKUS EXCEL-TÁBLÁT VAGY A „KOCKÁS PAPÍRT”?

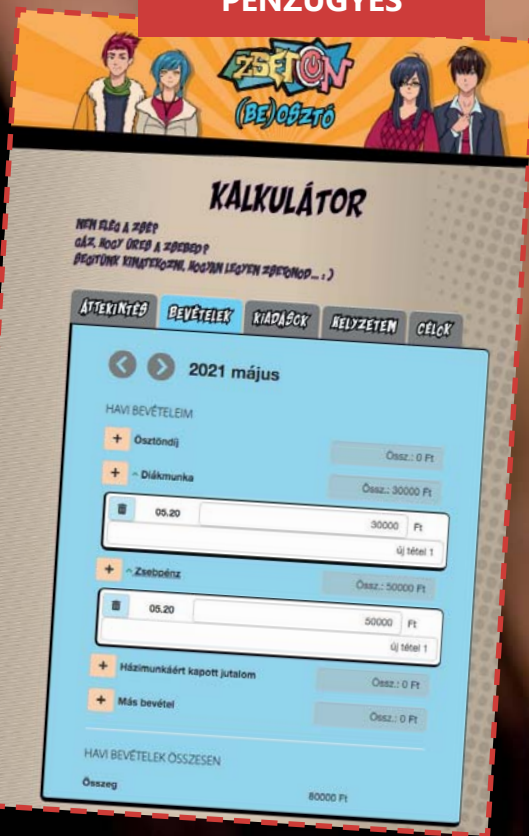
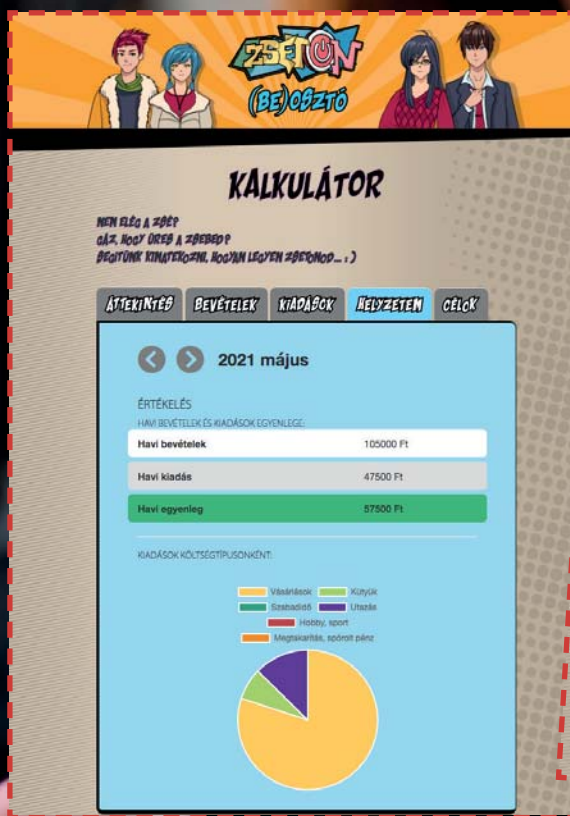
MI PONTOSAN A ZSETON (BE)OSZTÓ ALKALMAZÁS?

A ZsetON (Be)osztót a 2021-es PÉNZ7-re fejlesztettük és az okosanapenzel.hu weboldal oldalaként működik. Az idei évben az iskolai tematikus hét egyik fő témája a családi pénzügyek és a családi költségvetés készítése volt. Az **okosanapenzel.hu** oldalon már eddig is elérhető volt az a családi költségvetéskészítő program, ami ingyenesen letölthető és használható. Azonban ez elég összetett, mert egy egész család bevételeire és kiadásaira lett komponálva. Így sok olyan tétel van benne – pl. személyi jövedelemadó befizetés, hiteltörlesztés –, ami a fiatalokat nem, vagy csak alig érinti. Ezért készítettünk egy leegyszerűsített költségvetés-készítő kalkulátort, más néven zsebpénzkalkulátort kifejezetten a fiataloknak. Ez egy átlagos diák szűkített jövedelemforrásait, valamint költségeit tartalmazza, tehát olyan típusú kiadásokat, amik a fiatalok életében a leggyakrabban fordulnak elő, mint a bulik, koncertek, fesztiválok belépőjegyvei stb. Tehát a ZsetON (Be)osztó egy testreszabott,

leegyszerűsített költségvetés-kalkulátor, ami mindig kéznél van, hiszen okoseszközökre optimalizált. A jövedelmet, így a zsebpénzt, a diák munka bért, be lehet írni a programba, és hozzá lehet rendelni a tipikus diák kiadásokat. Emellett létre lehet hozni pénzügyi célokat is. Például: „nyárra érdemes volna lecserélni a kerékpárt, mert már 5 éve koptatom”. A program összesítéseket is készít, amik remekül szembesítenek azzal, mire is ment el a pénzünk, megmutatja: hol lehetne esetleg spórolni.

MIÉRT ÉRI MEG HASZNÁLNI A ZSETON (BE)OSZTÓT, MIVEL NYÚJT TÖBBET, MINT EGY JEGYZETFŰZET?

Nem jobb, más. Digitális. Ugyanezt kockásfüzettel is el lehet végezni, de nem a forma a lényeg. Ez az alkalmazás egy praktikus segítség. Egy füzet elkallódhat, ott mindig be kell rajzolni az oszlopokat, vagy vinni kell magammal, vagy megjegyezni, hogy otthon mit kell majd beírni. Ennél a digitális megoldásnál a rubrikák kéznél vannak, csak a számokat

MIÉRT ÉPP A FIATALOKAT CÉLOZZA?

Ha valaki úszni tanul, az mindig egyszerűbb, ha minél fiatalabb korban kezdi el. Minél később kezd valaki az úszástanulást, annál nehezebben megy. Ilyen a pénzügyi tervezés is. Ezt sem lehet elég korán elkezdni. Van erre egy másik példám is: Kinában hagyomány a családokban, hogy amikor hó elején megjön a fizetés, akkor a felét egyből félre is tesszik tartaléknak. A másik feléből kell élni és gazdálkodni. A tartalékba tett összeget majd később eldöntik, hogy mire használják. De az elsődleges cél az, hogy tartalékokot, puffert építek. És ez így helyes. Legyen mindig tartalékunk a váratlan kiadásokra, és legyenek előremutatóbb céljaink, amire fel akarjuk használni a megtakarításunkat.

AZOKAT, AKIKHEZ NEM JUT EL EGY ILYEN DIGITÁLIS FEJLESZTÉS, MINT A ZSETON (BE)OSZTÓ, ŐKET MILYEN MÓDON TUDJÁK SEGÍTENI, VAGY MEGSZÓLÍTANI?

Először is a hátrányos helyzetű fiatalok is egyre nagyobb arányban járnak rendszeresen iskolába, azaz a tematikus hét hozzájuk is eljut, ha az intézmény, ahol tanulnak, csatlakozott a PÉNZ7-hez. A ZsetON pénzkalkulátort mobilon is lehet használni, így bárki tudja alkalmazni, hiszen 14 év felett szinte már mindenki rendelkezik mobiltelefonnal. 2021-ben akkor tudjuk legszemléletesebben elmagyarázni a fiataloknak a zsebpénzbeosztás fontosságát, ha ezt a 21. század eszközeinek segítségével hívásával, digitális formában tesszük. Egyébként meglepő, de tény, hogy a legszegényebb afrikai országokban is azt tapasztalják a szakemberek,

kell beírni. Ráadásul a program megrajzolja majd a grafikon, hogy milyen költség típusok milyen arányban jelentek meg. Készen kínálja magát a XXI. századnak megfelelő formában. Kényelmesebb, mindig kéznél van, és jobban megőrződik hónapról hónapra, akár évről évre. A felhasználó látja, hogyan fejlődött, kiderül, hogy tudott-e spórolni, hogy tudta-e okosabban beosztani és elkölteni azt a pénzt, mint az előző hónapban. Sok mindent ki is számol helyettünk.

ott például előbb volt széleskörű mobilbankos fizetés, mint netbankos, mivel mobiltelefonnal ott is szinte mindenki rendelkezik, de számítógépre viszont még keveseknek van.

MIÉRT FONTOS, HOGY MÁR A DIÁKOK IS RENDSZEREZZÉK A BEVÉTELEIKET ÉS A KIADÁSAIKAT?

Szerintem ebből a szempontból a hozzáállás, a magatartás, az attitűd a lényeges. Az lenne a cél, hogy minél többen nőjenek úgy fel, hogy tudják, a pénz csak a mesében terem a fán. A való életben azért keményen meg kell dolgozni. Ezt a pénzt nagyon nem mindegy, hogy hogyan költjük el. A pénznek legyen becsülete. Fiatalon kell rögzülnie az igénynek, hogy a pénzügyeinket rendszerezve átlássuk. Aki kicsiben elkezd tervezni a kiadásait, ő bizony felnőtt korában sem fog belefutni nem várt kellemetlen pénzügyi helyzetekbe, pénzügyi csapdákká. Nyilván kis dolgokkal kell kezdeni: egy focilabdával, biciklivel, fényképezőgéppel, aztán majd jöhet az autó, a lakás, a családalapítás. Kell szórakozni is, de nem jó, ha minden pénzemet erre fordítom. Hiszen rengeteg egyéb szükségletünk, és ebből következően rengeteg más fontos kiadásunk is van. Gondolni kell arra, hogy mi lesz egy hónap múlva, mi lesz egy év múlva, és mi lesz tíz év múlva. Ez nyilván akkor válik igazán fontosná, ha valaki kilép a nagybetűs életbe. Ilyenkor már olyan felelős döntéseken kell gondolkodni, mint a családalapítás. Ha valaki a pénzügyi tervezést csak 24-25 éves korában kezdi el, akkor valószínűleg jóval gyengébb startot tud venni, mint aki ezzel a szemlélettel, gondolkodásmóddal él már 14-16 éves korától.

(VD)

„UTAZGATOK, MERT UTAZNI ÉLVEZET”

TARTJA A KFT EGYÜTTES SLÁGERE. HOGY EZZEL MENNYIEN ÉRTENEK EGYET, BIZONYÍTTA, HOGY 2017-BEN AZ EURÓPAI UNIÓ POLGÁRAI ÖSSZESEN 1,3 MILLIÁRD ALKALOMMAL UTAZTAK LEGALÁBB EGY ÉJSZAKÁT OTTHONUKTÓL TÁVOL TÖLTVE. AZ UTAZÁSOK JELENTŐS RÉSZÉT NEM SAJÁT AUTÓJUKKAL BONYOLÍTOTTÁK, HANEM VONATOT, REPÜLŐT VAGY HAJÓT VETEK IGÉNYBE.

Személyszállítási eszközök használata esetén szinte mindenki számára ismerős helyzet lehet egy többórás késés, hibás, vagy hiányos szolgáltatás, elkallódott, késő csomagok, és még sorolhatnánk. Kevesen tudják azonban, hogy a szabályozások ebben az esetben is a mi oldalunkon állnak, és igen magas kártérítési összegekre is jogosultak lehetünk, amennyiben a befizetett pénzünkért nem a várt szolgáltatásban részesülünk. Siklósi Máté, immár állandó fogyasztóvédelmi szakértőnk segítségével utánajártunk, hogy pontosan milyen jogokkal és lehetőségekkel vagyunk felruházva egy utazás esetén.

A légiutasok jogait az EU már a 2000-es évek közepe óta igyekszik védeni és kibővíteni. Ehhez kiemelkedő, nagyon erős fogyasztói jogokat biztosítottak, olyan erőseket, amelyenek jelenleg nem állnak fenn sem a vasúti, sem a hajós vagy buszos közlekedésben sem.

Az Unión belüli közlekedésben kiemelt szerepe van a repülésnek, a légitársaságoknak. Az elmúlt húsz évben megjelentek Európában is a más kontinenseken már megszokott diszkont légitársaságok. Ezek az alacsony jegyárakért cserébe nem gondolták problémának, hogy a késéseket, valamint a szolgáltatás egyéb hibáit és hiányosságait a fogyasztók elszenvedik, a hatóságok pedig eltűrik. Ez

azonban az Európai Unió értékrendjéhez nem igazodik, hiszen ha a fapadosoknak ezt megengednék, az a klasszikusan működő légitársaságokban is megingathatja a bizalmat, és a belső piac működésében hatalmas kárt tehet. Ezért is hozták meg azt a szabályt, hogy amennyiben egy repülőtársaság töröl egy járatot, vagy túlfoglalás miatt visszautasítja a beszállást, abban az esetben nem csak a jegyárat kell visszafizetniük, de még egy kártalanítási összeget is kötelesek folyósítani az utasnak. Ez az összeg a légiút hosszától függően 250 és 600 euró között mozog. Első körben persze azt is fel kell ajánlaniuk, hogy más módon eljuttatnak az úticélnak.

A repülőtársaságok voltak az elsők, amelyek elkezdték használni azt a foglalási rendszert, ami korábban hotelekben és vendéglátásban volt jellemző. Több ülőhelyre fogadnak be foglalási összegeket, mint ami valóban rendelkezésre áll. Ez legtöbbször semmilyen problémát sem okoz, a légitársaságok elég pontosan tudják, hány foglalásból mennyi lesz a valódi utas. Ha pedig mégis többen érkeznek, mint a repülő férőhelyeinek száma, jellemzően a magas árás miatt még a kártérítésekkel együtt is profittal számolhatnak a légitársaságok.

Mivel ezek a cégek profitorientáltak, így kevesnek a felmerülő kártérítési összegek

kifizetését lehetőség szerint elkerülni. „Az EU-s szabályozás arra is kitér, hogy amennyiben egy járat 3 óránál többet késik, szintén visszaigényelhető az adott utazás ára, és még a már említett 250-600 közötti kártérítést is meg kell kapnunk. Bármilyen késés esetén a légitársaság kommunikációs lehetőséget (internetelérés, telefon), illetve ellátást (étel, ital) köteles biztosítani” – tudtuk meg Siklósi Máté fogyasztóvédelmi szakértőtől

Ehhez nagyon hasznos lehet, ha rendelkezünk idegennyelv-ismerettel, legalább angolul vagy németül beszélünk. Emellett érdemes megismernünk ezen jogainkat már utazás előtt, hogy könnyebben élhessünk velük. A legtöbb légitársaság nem magyar, így kevésbé számíthatunk arra, hogy az ügyintézés nyelve magyar lesz, bár néha kellemes meglepetések érhetik az utast.

Ismerjük meg az intézményeket, amelyek fogyasztói jogaink érvényesítésében segítenek! Ezeket a szervezeteket akkor érdemes felkeresni, ha a légitársaság igyekszik elkerülni a kártérítési összeg megfizetését.

Az egyik lehetőség, a Magyarországon, az Innovációs és Technológiai Minisztérium keretein belül működő Európai Fogyasztói Központ igénybevétele – ez a nagyobb

munkával járó, esetenként több hónapot igénybe vevő verzió. Ők külföldi légitársaságokkal és ha kell, fogyasztóvédelmi szervezetekkel való kapcsolatfelvétellel igyekeznek az ügyfeleiket segíteni. Nyomás alá helyezik a repülőársaságokat, amik jellemzően fizetnek is ennek hatására, persze csak hosszabb nyomásgyakorlás eredményeképpen. Ez sokszor ténylegesen egy hosszabb, hónapokig húzódó folyamat, hiszen a légitársaságok tényleg nem szívesen fizetnek. De fontos leszögezni, hogy siker esetén teljes az öröm: az EFK ingyenes segítséget nyújt minden magyar és EU-tag állampolgárnak.

Az utóbbi időkben megjelent egy újfajta ügyintézési lehetőség is a légitársaságokban. Olyan, jellemzően internetes felületeken működő cégek képében, amik a várt visszafizetés 40-50 százalékáért cserébe villámgyorsan, egy-két hét alatt behajtják a társaságokon a jogos összegeket. Nyilván, ezen módszer ígéretesnek tűnhet, hiszen gyorsan visszakapjuk a pénzünket, azonban nem szabad elfelejteni, hogy milyen magas ára is van ezen szolgáltatásoknak. Az esetenként százezer forint felé rúgó kártalanítási tételek van, hogy több mint felét veszi el egy ilyen típusú cég. Sok esetben kis munkával is rengeteget spórolhatunk, ha magunk intézzük ügyeinket.

Az első mindenképp az legyen, hogy megnézzük itt is: milyen szolgáltatások járnak a pénzünkért, mik a rejtett költségek, milyen jogok és térítések illetnek meg minket probléma esetén.

Milyen jogok illetnek meg minket a sokkal régebb óta fennálló és működő hajós,

vasúti, valamint buszos/távolsági buszos közlekedésben? Ezen területeken kevésbé vagyunk felvértezve stabil, egyértelmű, erős fogyasztói jogokkal. A közlekedés ezen ágazataiban gyakorlatilag nincs is külön szabályozás által meghatározott fix kártérítési összeg. Egyéb törvényi tényezők döntenek. A vasúti közlekedésben járástörlesztések esetén fennáll olyan lehetőség, amelyben visszakapjuk a jegyárát, és még kártérítésben is részesülhetünk, ez így is kevésbé kiforrott szabályrendszer, és kártalanításképpen nem a repülőjáratoknál említett összegekkel, hanem azoknál jelentősen alacsonyabbakkal számolunk – mondta el Siklósi Máté.

Nagy különbséget képez a taglalt három másik közlekedési forma és a repülés közt az is, hogy míg az előbbieket esetében a társaságokon sok esetben nem múlik egy késés, például forgalmi dugó, torlódás esetén, addig a repülőársaságok esetében nehezebben magyarázható egy-egy késés. Persze, a repülőtereken is kialakulhatnak torlódások, azonban ez korábban jóval kevésbé volt jellemző, mint egy közúti fennakadás. A járvány miatt bizonyára most egyáltalán nem is fordul elő ilyen, de két évvel ezelőtt már szinte az volt a meglepő, ha egy gép tényleg pontosan akkor indult, amikor ki volt írva.

Mindenkinek, aki utas, megvannak ugyanazon fogyasztói alapjogai. Ha egy szolgáltatás nem úgy valósul meg, ahogyan a szerződésben foglaltak szerint kellene, jogorvoslatra van lehetőségünk kivétel nélkül, minden esetben. Ismerjük meg a jogainkat, éljünk velük, harcoljunk értük!

(Kaposi Márton)

JOGOS SZÁLLÁSFOGLALÁS

AZ ELMÚLT ÉVBEN SAJNOS AZ UTAZÁSI LEHETŐSÉGEINK IGENCSAK KORLÁTOZOTTAK VOLTAK, DE EGYRE INKÁBB HALADUNK AFELÉ, HOGY A KÖZELJÖVŐBEN AZ UTAZÁS SZERELMESEI ÚJRA AKTÍVAN HÓDOLHASSANAK SZENVEDÉLYŰKNEK. HA NEMCSAK EGYNAPOS KIRÁNDULÁSOKAT TERVEZÜNK, AKKOR AZ ELŐKÉSZÜLETEK FONTOS FELADATA EGY MEGFELELŐ SZÁLLÁSHELY MEGTALÁLÁSA. A KÖVETKEZŐ CIKKBEN SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐ SEGÍTSÉGÉVEL KÍNÁLUNK NEKTEK OLYAN ISMERETEKET FOGYASZTÓI JOGAITOKRÓL, MELYEK KÖNYVEBBÉ TEHETIK A SZÁLLÁSFOGLALÁST.

Mindannyiunk számára mást jelent az utazás, másféleképpen fogunk neki a szervezésének, más úticélt választunk preferenciáinknak és korlátainknak megfelelően. Vannak, akik szeretnek egy utazási irodára hagyatkozni a szervezés feladataiban, mások ragaszkodnak ahhoz, hogy maguk alakítsák nyaralásuk menetét.

Ha valaki már járt szervezett utazáson, valószínűleg tapasztalta, hogy a szolgáltatások díját jóval korábban, minimum 50 nappal az indulás előtt be kellett fizetnie. Ez azért van, mert az utazási irodákra – akiknél jellemzőbben utazási csomagokat foglalunk, mely tartalmazhat étkezést, szállást, városnézést, idegenvezetést, repülőjegyet és különböző programokat – speciális szabályok vonatkoznak. Ez azt is maga után vonja, hogy csak abban az esetben kaphatjuk vissza a már befizetett összeget, ha a szolgáltatás meghiúsul, vagy feltételeit a szolgáltató jelentősen módosítja (pl.: megemeli a díjat legalább 8%-kal), ám akkor sajnos nem, ha rajtunk álló okból kifolyólag nem tudunk részt venni a programon (betegség, más program, időjárás stb.).

Ez nem így van akkor, ha egy szálláshelyfoglaló oldalon vagy helyi idegenforgalmi közvetítő segítségével közvetlenül a szállásadónál foglalunk. Ilyenkor megegyezhetünk a szállásfoglalás feltételeiről a szállásadóval, bár jellemző, hogy neki előre vannak igényei azzal kapcsolatban, hogy milyen összeget kér el előre a szállás lefoglalásáért és biztosításáért, illetve, hogy ezt a díjat utalással, postán vagy épp a helyszínen kártyás fizetéssel tudjuk hozzá eljuttatni. Arról is tárgyalhatunk vele, hogy

az utazás meghiúsulásakor (például betegek leszünk) a már befizetett összegből mennyi jár nekünk vissza, s az sem elhanyagolható téma, hogy a szállásadónak milyen kikötései vannak a szállás igénybevételével kapcsolatban, milyen házirendet kell betartanunk ott tartózkodásunk alatt.

Egy szállás lemondása teljesen életszerű történet, hiszen ezt általában nem „csak úgy” tesszük, hanem valamilyen nyomós okunk van – akár az utolsó pillanatban – úgy dönteni, mégis otthon maradunk. Lehetséges, hogy saját, vagy családtagunk egészségügyi állapota romlik meg, de közbejöhethet munkával vagy iskolával kapcsolatos probléma is, ami megakadályozza kikapcsolódásunk megkezdését. Egy ilyen indokkal visszamondott foglalást a szállásadónknak meg kell értenie – nem véletlenül alakult ki az a működésmód a szállodák esetében, hogy nagyságrendileg 100 férőhelyre beengednek 130 foglalást (s általában a végén a visszamondások miatt a helyek 10-20%-a megmarad).

Rengeteg olyan szállás van a piacon, ami vagy nem is kér előre szállásdíjat, vagy egy

minimálisan magasabb összegért (például napi húszezer forint helyett huszonkétezer forintért) cserébe nem kell előre fizetnünk. Ezeket a szállásokat minden nagyobb szállásfoglaló portálon megtalálhatjuk, kiemelten fogják mutatni ezt a lehetőséget.

Siklósi Máté, fogyasztóvédelmi szakértő azt tanácsolja, hogy mérlegeljünk szálláshely és szálláshely között: amelyik szállásadója 50%-nál nagyobb összeget, vagy akár a teljes szállásdíjat elkéri előre, de nem adja meg a lehetőséget arra, hogy probléma esetén, foglalásunkat visszavonva ezt visszatérítse, helyezzük hátrébb, és inkább nézzünk szét a környéken jobb alternatívát keresve.

Találkozhatunk még az előleg fogalmával is, ha szállást veszünk igénybe. Ez tulajdonképpen a vételár vagy szolgáltatási díj első részlete, ennek megfelelően, ha meghiúsul az utazás, akkor visszajár.

Érdeemes említést tenni a napjainkban népszerű Airbnb, vagy más szállásfoglalással foglalkozó foglalási rendszerről is (Szállás.hu, Booking.com stb.). Ezek olyan online platformok, melyre bárki számára ingyenes a regisztráció, s privát személyek, vagy üzemeltetők adhatnak ki szobákat, lakásokat, házakat rövidebb-hosszabb időszakokra, jellemzően néhány napra. Mivel ez is egy professzionális, szállást nyújtó portál, itt is azt fontos megnézni, hogy milyen lemondási, foglalási és viselkedési szabályok vannak az adott szálláshelyen. A járvány kitörése óta ismét jelentősen megnőtt azon szálláshelyek száma, melyeket akár pár nappal az érkezés előtt is le lehet mondani – mondta el Siklósi Máté.

Ugyanakkor a szakértő azt is hangsúlyozza, hogy nekünk utazóként, fogyasztóként is felelősséget kell vállalnunk foglalásunkért, s meg kell értenünk a szállásadó szemszögét, aki, ha tömegesen kap lemondásokat az utolsó pillanatban, komoly bevételről eshet el, s ez működésében nagy károkat okozhat. Így fogadjuk el azt az arany középút, hogy valamennyi (optimálisan 30% körüli) előre befizetett összeget kér szállásadónk, azonban mi egy hirtelen jött lemondás esetén így is csak ezt fogjuk veszíteni, és nem a teljes összeget.

Két fontos fogalmat meg kell különböztetnünk az előre fizetett összegek tekintetében, elsőként a foglalót, amiről tudnunk kell, hogy csak írásban köthető ki, és a fogyasztó nem kaphatja vissza, amennyiben saját hibájából nem valósul meg a bentlakás. Azonban a szállásadó hibájából meghiúsult ottlakás esetén a foglaló – ami a szállásdíj 30-40%-ánál nem lehet magasabb – duplája térítendő vissza a vendég részére.

Fontos még arra is figyelni, hogy a szálláshelyeket közvetítő oldalaknak nehéz dolguk van a költségek pontos bemutatásánál. Országoként és régióként is eltérő, hogy egy szálláshely felszámít-e külön díjat rezsiért, parkolásért, takarításért, vagy kér-e letéti díjat. Arról nem is beszélve, hogy ha euróban határozták meg a díjat, de forintban adták meg, az árfolyamingadozás akár növelheti a fizetendő összeget. Ezek pontosítása megelőzheti azt a meglepetést, amikor többet kell fizetnünk, mint hittük.

Utazzunk tehát bárhová a világon, ezt tegyük azzal a tudattal, hogy szálláshelyfoglalás esetén is élhetünk fogyasztói jogainkkal!

(Novák Henrietta)

OKOSAN AZ OKOSTELEFONNAL

Siklósi Máté

MOBILTELEFONRA MA MÁR MINDENKINEK SZÜKSÉGE VAN A „TÚLÉLÉSHEZ”, A 21. SZÁZADI EMBER SZINTE NEM TUD MEGLENNI OKOSESZKÖZEI NÉLKÜL. TELEFONÁLUNK, SMS-EZÜNK, INTERNETEZÜNK RAJTA, MÁR BÁRMIRE KÉPES AZ A KIS VÉKONY TÉGLALAP ALAKÚ ESZKÖZ, AMI ZSEBÜNK LAKÓJÁVÁ VÁLT AZ ELMÚLT ÉVEKBEN. AZ EMBER ÁLTALÁBAN ELŐRE TERVEZ, EGY ILYEN OKOSESZKÖZBŐL MINDIG A LEGJOBBAT, LEGÚJABBAT KÍVÁNJA MEGVENNI, EZÉRT ELKEZD GYŰJTENI RÁ, HOGY MEGLEGYEN AZ ÁHÍTOTT KÉSZÜLÉK. EBBŐL A CIKKBŐL MEGTUDOD, MILYEN JOGAID IS VANNAK EGY ILYEN TELEFONVÁSÁRLÁSNÁL VAGY UTÁNA, MIT TEHETSZ MEG FOGYASZTÓKÉNT. SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐT KÉRDEZTÜK.

MILYEN SZERZŐDÉSEK KÖTTETNEK EGY TELEFONVÁSÁRLÁSNÁL?

Fontos tudni, hogy egy telefon megvásárlásánál jellemzően kettő darab szerződést kötünk. Az egyik egy mobiltelefon-vásárlási szerződés, a másik pedig az előfizetés (havidijas vagy feltöltőkártyás), egy szolgáltatói szerződés, ami azért kell, hogy a választott szolgáltató segítségével elérjem telefonon azt, akit akarok, legyen az család, ügyfelek, barátok stb. Ez minden esetben így van, akkor is, ha az a telefon részletre lett véve, vagy egy összegben lett kifizetve, esetleg kedvezményes áron vásároltuk.

EZEK A SZERZŐDÉSEK MILYEN FOGYASZTÓI JOGOKKAL JÁRNAK?

Teljesen külön válik az eszköz hibáira vonatkozó fogyasztói jog (reklamációs, azaz jótállási, vagy szavatossági jog) és az ezzel kapcsolatos bármilyen probléma megoldása, illetve magának az előfizetési szerződésnek a problematikái.

A mobiltelefonok esetében 1, 2, illetve 3 év jótállást kaphatunk, annak függvényében, hogy a telefon mennyibe került: 100.000 Ft alatti termékeknél 1 év, 250.000 Ft alatti készülékeknél 2 év, illetve 250.000 Ft-nál drágább telefonok esetében 3 év jótállást

kaphatunk. Ezt akkor igényelhetjük, ha nem céges számlára vettük a telefont, hanem magánszemélyként a saját nevünkre. Ha ebben a jótállási időszakban elromlik a telefon, vissza kell vinni a vásárlás helyszínére (ahhoz, akivel szerződöttünk, legyen az a mobilszolgáltató, a gyártó képviselője vagy más bolt), ahol reklamálhatunk és felszólíthatjuk őket a hiba elhárítására vagy a készülék kicserélésére. Az előfizetői szerződés esetében van egy mobiltelefon-szolgáltatásunk, ami adott havi díjas vagy feltölthető, de mindenképpen a szolgáltatóval vagyunk szerződésben. Ebben benne vannak az általános szerződési feltételek, üzletszabályzati szerződésfeltételek és minden lényeges dolog, ami fontos lehet ezzel kapcsolatban. Ha egy szolgáltatónál úgynevezett hűségnyilatkozatot vagy hűségidős szerződést kötünk (tehát 1 vagy 2 évre odakötjük magunkat a szolgáltatóhoz, nem válthatunk másikra), előfordul,

hogy ennek fejében kedvezményes áron kaphatjuk meg az adott eszközt vagy pedig kedvezményesebb lesz a havi díjunk.

MIRE FONTOS ODAFIGYELNI?

Fogyasztóvédelmi szempontból nem feltétlen érdemes az olcsóságot választani a megkötöttségért cserébe, bár a mobiltelefonok esetében gyakori a hűségidős szerződés, hiszen a hordozható telefon általában kötődik hozzánk. Viszont ott is felléphetnek problémák, például ha tönkremegy az eszköz, vagy pár hónap után leszerződök egy munkahelyre dolgozni vagy kapok máshonnan egy sokkal kedvezőbb előfizetést, nem fogok tudni mit kezdeni az 1-2 éves hűségidős szerződéssel. Nagyon fontos végiggondolni, hogy mennyire van szükségünk egy 2 éves hűségnyilatkozatra. A 2 év hosszú idő. Megéri-e a mínusz 1000-2000 forintos havi díjért cserébe? Hiszen tulajdonképpen egy

kedvezményért eladom a flexibilitásomat, a rugalmasságomat, a lehetőségemet arra, hogy változtathassak, mikor kedvem tartja.

Ha viszont idő előtt felbontjuk ezt az 1 vagy 2 éves szerződést, akkor kötbér fizetésre vagyunk kötelezve. Ez azt jelenti, hogy akkor is ki kell fizetnünk a teljes időszakra vonatkozó díjat, hogyha már nem akarjuk használni azt az előfizetői szerződést. Amennyiben viszont, ha a szolgáltató komoly változtatást eszközöl a szerződésen, például díjszabást változtat vagy megnyújtja az időtartamot, akkor mi kötbérmentesen léphetünk ki a hűségidős szerződésből. Érdemes figyelni arra is,

hogy vannak bizonyos szerződések, amik adott idővel a lejárat előtt lemondhatóak, egyébként meghosszabbodnak.

Ha a szolgáltatás nem működik megfelelően, a fogyasztónak nagyon erős jogai vannak, hiszen kötbérfizetési kötelezettsége van a szolgáltatónak abban az esetben, hogyha például nem tudja a jelzett hálózati hibát 48 órán belül megvizsgálni, elhárítani, 24 órán belül értesíteni minket ezekről, vagy akár a teljes hibát önmagában 72 órán belül megoldani. Legrosszabb esetben a 72 órán felül eső rész napokra lebontott előfizetési díjának a 2, a 4, vagy a nyolcszorosát kell, hogy kifizesse a szolgáltató attól függően,

hogy hibás a szolgáltatás, vagy egyáltalán nem használható. Ezt vagy kedvezményként vagy levonásként a következő havi számlába belerakja, vagy pedig köteles ezt valamilyen módon kompenzálni vagy visszafizetni a fogyasztónak. Tehát a gyakorlatban, ha egyhavi előfizetésünk 10.000 Ft, akkor egy 10 napos késedelem esetén (amelyre az előfizetési díj normál esetben 3300 Ft) nyolcszoros kötbérfizetési kötelezettség mellett majdnem 30.000 Ft-ot kell kifizetnie a szolgáltatónak. Ezeket a kötbérigényeket be kell jelenteni egy úgynevezett panaszkezelés keretein belül, telefonon az ügyfélszolgálaton keresztül vagy levélben (elektronikusan hitelesített vagy postai úton), amelyet ezután a szolgáltatónak kötelezettsége teljesíteni.

MI A HELYZET AZ INTERNET-ELŐFIZETÉSSSEL?

Amennyiben internet-előfizetést vásárlunk, akkor jellemzően a szolgáltatónk fel fog nekünk kínálni különböző csomagokat, illetve fel fogják nekünk ajánlani, hogy kössük egybe az internet és tévé előfizéseinket vagy még ezekhez pluszban kössünk vezetékes telefonszolgáltatást. Ilyen esetben meg kell vizsgálnunk, hogy biztos hogy a jól hangzó kedvezményért cserébe megéri-e nekünk vásárolni egy televízió előfizetést is. Csak olyan dolgokra ruházzunk be hosszabb időre, amire tényleg szükségünk van. Ezután jön a második kérdés: hűségidős vagy határozatlan idejű szerződést kössünk? Ez még jobban befolyásolja az anyagiakat, ugyanis itt is érvényes a nagyobb kedvezmény lehetősége. A hűségidő ellen szólhat az is, hogyha A-ból B-be költözünk (akár egyetem, ösztöndíj vagy munka miatt), nem biztos, hogy a szolgáltatónk abban a körzetben megtalálható, nem biztos, hogy hordozni tudjuk a szolgáltatói szerződésünket. Az internet mindig egy bizonyos sáv szélességen érkezik el hozzánk, amit a szolgáltató a szerződésben jelez. Ilyenkor főként a garantált sáv szélességet érdemes nézni, mert az garantáltan elérhető lesz otthonodban. Ha a garancia ellenére sem éri el a mennyiséget, hibajelentéssel kell élnünk. A szerződést erre hivatkozva akár fel is bonthatjuk, igazolva korábbi bejelentéseinkkel.

(Vincze-Hajnal Blanka)

SOROZATFÜGGŐKNEK

MANAPSÁG RENGETEG HÁZTARTÁSBAN MÁR KIHALÓFÉLBE VANNAK A TELEVÍZIÓK, HELYÜKET PEDIG ROHAMOS TEMPÓBAN VESZI ÁT AZ INTERNET. ENNEK KÖVETKEZTÉBEN EGYSZER SZINTE MINDENKI ÉLETÉBEN ELJÖN, VAGY MÁR ELJÖTT AZ A PILLANAT, AMIKOR TELEVÍZIÓS VAGY INTERNETES SZOLGÁLTATÁS IGÉNYBEVÉTELÉHEZ SZERZŐDÉST KELL KÖTNI. NEM ÁRT TISZTÁBAN LENNI AZZAL, HOGY EZEKNEK A SZOLGÁLTATÁSOKNAK AZ IGÉNYBEVÉTELEKOR IS MEGILLETNEK MINKET BIZONYOS FOGYASZTÓI JOGOK. EZEKNEK A JOGOKNAK JÁRUNK MA UTÁNA SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐ SEGÍTSÉGÉVEL ÉS BEMUTATJUK, MIKOR, MIRE KELL FIGYELNI.

Amennyiben internet-előfizetést vásárlunk vagy televíziós szerződést kötünk, akkor jellemzően az adott szolgáltató fel fogja kínálni nekünk az adott csomagokat és azt is, hogy kössünk egyben televíziós és internet szolgáltatást is, sőt akár még vonalas telefonra is fizessünk elő. Az egyik legfontosabb kérdés ilyen esetben, amit meg kell vizsgálnunk, hogy megéri-e nekünk a jól hangzó kedvezményért vásárolnunk egy televízió előfizetést is. Ma már nagyon ritka, főleg a fiatalabb korosztályoknál, hogy a háztartásban fellelhető televízió. Ezekben az esetekben nagyon fontos, hogy ne vásároljunk olyan előfizetéseket, akár több évre, amelyekre nincsen szükségünk. Ha internet-előfizetést kötünk, akkor végig kell nézni a szolgáltató által ajánlott csomagokat, és mérlegelni, hogy mi az, amit használunk és csak arra előfizetni.

Ezután pedig felmerül a kérdés, hogy mégis milyenfajta szerződést kössünk. Választhatunk a hűségidős, a határozott és a határozatlan idejű szerződések közül. Amennyiben a hűségidős szerződést választjuk, megvan az esélye, hogy a havidíj alacsonyabb lesz, mint például egy határozatlan idejű szerződés esetén. A hűségidős szerződésnek sokáig voltak akadályai, például a szolgáltatók régebben sokkal kevésbé voltak flexibilisek, mint napjainkban. Példának okáért, ha régebben, hűségidős szerződés esetén lakóhelyet változtattunk, azaz elköltöztünk, akkor a szolgáltatóknál sokkal nagyobb huzavona volt, ma már ez működőképesebb, viszont korlátok itt is vannak. Például a fővárosban, Budapesten belül is vannak olyan kerületek, ahol máshol elterjedt szolgáltató nem található meg. Tehát csak akkor tudjuk a szolgáltatást magunkkal vinni A pontból B-be, ha a B pontban is elérhető a szolgáltató szolgáltatása. A hűségidős szerződéseknek így

a mai napig van egy olyan visszatartó ereje, hogy a fogyasztóknak valamilyen szinten korlátozva van a mozgásteret, például ne egy több évre között szerződés befolyásoljon akár egy költözést, akár egy külföldi ösztöndíjat. Ha viszont mégis hűségidős szerződést kötünk televízióra, fellephetnek olyan problémák, amelyekkel korábban nem kalkuláltunk – mondta el Siklói Máté.

Ilyen például, ha előfizetést kötünk mondjuk 70 csatornára, amiben benne van a kettő kedvencünk is, viszont a szolgáltató a két éves hűségidőn belül a kicserélte az egyik csatornát egy olyanra, amit egyáltalán nem nézünk. Ebben az esetben két dolgot tehetünk,

mint fogyasztók. Az egyik, hogy lenyeljük és nézzük tovább a kevésbé szeretett csatornát, a másik pedig a szerződés módosítás lehetősége. „Ilyenkor akár fel is bonthatjuk a határozott és hűségidős, vagy a határozatlan idejű szerződést is, hiszen egy nagy volumenű változás történt, ezáltal jogunkban áll nem elfogadni a változást, módosítást. Sőt, ha nincs olyan szerződési opció, amelyben az ominózus csatorna helyet kapott, akkor akár még szolgáltatót is válthatunk, annak ellenére, hogy a hűségidő még valamennyi ideig tartana” – tudtuk meg a szakértőtől. Ez a lehetőségünk akkor is megvan, ha a szolgáltató a hűségidő alatt díjat emel vagy bármilyen más jelentős módon

megváltoztatja az alapszerződés tartalmát, valamint, ha a szolgáltatás minősége a hűségidő alatt rendszeresen rossz.

Ha már megemlítettük a minőséget, egy nagyon fontos és kiemelt kérdés, hogy milyen magának a televíziós és internetes szolgáltatásnak a minősége. Mit tehetünk, ha a tévé hangyás, az internet sokszor kihagy, vagy éppen nem a kellő sávszélességen fut? Mielőtt

erre válaszolunk, fontos megjegyezni, hogy a szolgáltatók legtöbb esetben kifejezetten kiemelik a maximális sávszélességet. Erről pedig azt kell tudni, hogy ez nem egyenlő a garantált, vagyis a minimum sávszélességgel. A garantált pedig a legtöbb esetben az apróbetűs részben van megemlítve. Tehát mielőtt leszerződünk, mindenképp a garantált sávszélességet vegyük figyelembe. Abban az esetben, ha a garantált sávszélesség sem jön

be, hibabejelentéssel kell élnünk. Ez két dolog miatt is fontos: hiszen ha ez rendszeressé válna, a szerződést csak akkor tudjuk felmondani, ha a hibát már mindig jelentettük. Ami még fontosabb, hogy ha jelentettük a hibát, akkor az akadozó, esetleg kihagyó szolgáltatás idejére kötbérigénnyel léphetünk fel. Hasonlóan a telefonszolgáltatókhoz, itt egy több lépcsőből álló határidős és ezekhez kötődő kötbérezési lehetőség van, vagyis most mi, fogyasztók tudjuk megkötbérezni a szolgáltatókat a vonatkozó jogszabály alapján. De hogy is néz ez ki?

„Hibabejelentés után 48 órával a szolgáltatónak rögzítenie kell azt, valamint megpróbálnia elhárítani. A hibabejelentés után 24 órával köteles választ adni, hogy meg tudta-e oldani vagy nem, valamint 72 órán belül tudnia kell a szolgáltatás minőségét helyreállítani. Ha a szolgáltató ezeket az időkorlátokat megsérti, akkor a 24 órás esetében kétszeres, a többi esetben (a szolgáltatás minőségétől függően) négyszeres vagy nyolcszoros kötbérigénnyel léphetünk elő az előfizetési díj napi összegére vetítve. Egy egyszerű példán bemutatva: ha a 9000 forintos havidijat fizetünk, viszont egy hónapban van egy 10 napos teljes kiesés, akkor a 10 napra esedékes előfizetési díj 3000 forint, tehát a nyolcszoros összeg miatt 24 000 forintos kötbérösszeget tudunk igényelni. Amennyiben csak kisebb kiesések történtek, vagy a szolgáltatás akadozott, akkor négyszeres kötbérösszeget igényelhetünk, ami jelen esetben 12 000 forint” – mondta el Siklósi Máté.

Amire tehát kifejezetten érdemes figyelni, ha bármilyen jellegű problémát érzékelünk valamelyik szolgáltatásban, éljünk a hibabejelentés lehetőségével, hiszen egy nagyobb kiesés esetén akár több hónapnyi előfizetési díjat is megspórolhatunk.

(Lendvai Martin)

EGYRE TÖBB A BRINGÁS

NAPJAINKBAN EGYRE INKÁBB MEGFIGYELHETŐ, HOGY SOKAN VÁLASZTJÁK KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZKÉNT A KERÉKPÁRT, MÁSRÉSzt PEDIG SZABADIDŐS ELFOGLALTSÁGKÉNT IS NAGYON SOKAN ÚZIK EZT A SPORTOT. DE MIK IS A KERÉKPÁROZÁS ALAPVETŐ FELTÉTELEI, SZÜKSÉGLETEI? HOGYAN LEHET TUDATOSÍTANI EZT AZ EMBEREKBE? ABELOVSZKY TAMÁSSAL BESZÉLTÜNK A BRINGAAKADÉMIA FONTOSÁGÁRÓL, FELADATÁRÓL.

A Vuelta Sportiroda és a Bringakultúra Egyesület egy évtizede tűzte ki célul, hogy minél több gyermek számára elérhető legyen a kerékpáros közlekedési biztonsági oktatási program. Így jött létre a BringaAkadémia.

Mi is az a BringaAkadémia? Egy olyan kerékpáros közlekedésre nevelési program, ami több részből áll. Kerékpáros rendezvényeket szerveznek, iskolai oktatást tartanak és az akkreditált BringaAkadémia pedagógus-továbbképzéseket, illetve oktatói tanfolyamokat szerveznek. Kerékpár tematikájú kiadványokkal is segítik ezeket, számos foglalkoztató füzet és kézikönyv található a tanulni vágyók számára. „Olyan ismereteket, olyan tudást adunk át a

résztevőknek, amiknek a segítségével, ha az iskolákban szeretnének valamilyen kerékpáros foglalkozást tartani, akkor tudnak önállóan boldogulni, ez jelent egyaránt elméletet is és gyakorlatot is” – mondta el Abelovszky Tamás. A program alapvetően a 9-12 éves korosztályt célozza meg, a pedagógusok nekik szervezik a programokat a már megszerzett tudás alapján, illetve a BringaAkadémia is tart nekik kerékpáros projekt napokat.

„Tanárként, ha valaki részt vesz a képzésünkön, akkor ő tarthat önállóan foglalkozásokat az iskolákban” – árulta el Tamás. Ha pedig van olyan pedagógus az adott intézményben, akkor a diákok is

tudnak csatlakozni a programhoz. A másik módja ennek, ha az iskola vagy akár a fenntartó megkeresi a BringaAkadémiát, és erre valamilyen forrás van biztosítva az adott helyen, a csapat egy projektnappal kimegy az iskolákba, ahol ügyességi kerékpáros pályán tudják magukat a gyerekek kipróbálni. Ám nem csak gyakorlati tevékenységről van szó, a BringaAkadémia ugyanúgy tart elméleti foglalkozásokat.

A kerékpáros közlekedésre is a KRESZ által előírt jogszabályok vonatkoznak. „Ami vonatkozik minden közlekedőre, ez takarja a közlekedési jelzőlámpákat, közlekedési táblák jelentését, az útburkolati jeleket, az elsőségi szabályokat mindenkinek ismernie

tudják” – mondta el Tamás. A kötelező felszereléseket a gyerekek és a felnőttek is fel tudják sorolni. Vannak azonban olyanok is, amiket megemlítenek, de nem tartozik a kötelező felszerelések közé, ilyen például a hátsó keréken található küllőprizma. A kormányt viszont kevesen szokták mondani: „a jogszabály úgy fogalmaz, könnyen kezelhető, működőképes kormány szerkezettel kell felszerelni a kerékpárt, de ez annyira nyilvánvaló, hogy ezt kevesen említik.”

Egy olyan konkrét esetet emelt ki Tamás, amit a felnőttek és a gyerekek is eltévesztenek, ez pedig az egyirányú utcában a behajtani tilos tábla. „Az egyirányú utcában a behajtani tilos táblánál lehet-e kerékpárral szembe menni vagy sem? Alapvetően nem lehet természetesen, egyetlen esetben azonban igen, mikor a behajtani tilos tábla alatt van egy 'kivéve kerékpár' feliratú tábla.”

Országos szinten mutatják a statisztikák, hogy Európában a harmadik leginkább kerékpározó nemzet vagyunk. „Több olyan felmérés is volt, ahol megkérdezték, hogy egy átlagos hétköznapon kinek mi a legjellemzőbb közlekedési eszköze” – mondta Tamás. A kérdésre a válaszadók 20-23%-a válaszolt kerékpárral. A fővárosban nagyon jól látszódik, hogy az, hogy a tavalyi év folyamán sokkal kevesebben ültek fel tömegközlekedési eszközre, illetve kialakítottak a nagy forgalmú utakon kerékpársávokat, sokak kedvét meghozta a bringázáshoz.

„Azt gondolom, nagy jövő áll a kerékpározás előtt, mind közlekedés szempontjából, mind szabadidős tevékenység szempontjából” – jelentette ki Abelovszky Tamás. Nagyon sok helyen megfigyelhető a kerékpáros turisták számának növekedése az elmúlt években, ilyen a Dunakanyar, a Tiszta-tó, Balaton vagy éppen a Velencei-tó.

(Bodor Julcsi)

kell” – jelentette ki Tamás. Ezen belül vannak olyan szabályok, amelyek csak a kerékpáros közlekedésre vonatkoznak kimondottan. Ha ezeket csoportosítani szeretnénk, akkor vannak azok, amelyek magukra a kerékpárosokra vonatkoznak: milyen kötelező felszerelésnek kell lennie a kerékpáron, vagy milyen műszaki követelményeknek kell megfelelnie egy kerékpárnak. Vannak a magára a kerékpárosra vonatkozó szabályok, illetve vannak, ami a kerékpáros közlekedésre vonatkoznak. „Mindenkinek tudnia kell, melyek a kerékpár kötelező felszerelései, továbbá azt, hogy milyen feltételek mellett lehet bringára ülni, mit tilos kerékpáron csinálni. Ismerni kell az elsőbbségi szabályokat, vagy például azt, hogy hol szabad vagy hol nem szabad közlekedni kerékpárral.”

„Van egy-két olyan szabály, meg olyan felszerelés, ami nem annyira köztudott, nem annyira tudják az emberek, vagy rosszul

„JELEN GYERMEK A JÖVŐ KÖZLEKEDŐJE”

ÉVRŐL ÉVRE MEGFIGYELHETŐ A STATISZTIKÁKBÓL, HOGY JAVUL A KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS. AZ EMBER A MINDENNAPOKBAN TALÁLKOZIK KÜLÖNFÉLE SZITUÁCIÓKKAL, HELYZETEKSEL, AMIKET MEG KELL TANULNIA KEZELNI. A HUNGARIAN POLICE RALLYE TEAM-BEN NAGY HANGSÚLYT FEKTETNEK A BALESETEK MEGELŐZÉSÉRE ÉS A KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS BIZTONSÁGOSABBÁ TÉTELÉRE. ERRŐL BESZÉLGETTÜNK HOFFER ZSOLT RENDŐR ALEZREDESEL.

A Team már több, mint 10 éve versenyez különböző kategóriákban a magyar rally pályákon. Ám nem csak ebből áll a rally team feladata. A Hungarian Police Rallye Team a rally versenyek szervizparkjaiban épít fel egy közlekedésbiztonsági parkot. Ezekben a rally kedvelőinek hívják fel a figyelmét a közlekedésben a mindennapi szinten fellelhető balesetveszélyekre játékosan tanítva őket.

„Nagy tévhit, hogy a közlekedésbiztonság és az autósport nem találkozik térben és időben” – mondta Hoffer Zsolt. Zsolt 25 éve rendőr, korábban a Budapesti Rendészeti Egyesület színeiben versenyzett, így tudta a rendőrségi gondolkodást képviselni a versenypályákon. 2018 óta Hungarian Police Rallye Team ként egy külön csapatot képviselnek.

Az évek alatt nagyon sok olyan járműtechnikai fejlődés következett be, aminek következtében be lehetett vinni a közlekedésbiztonság gondolatát az autósportba. A Magyar Nemzeti Autósport Szövetség teret biztosított a programnak, és így a rally versenyzők maguk is közelebb kerülnek egy-egy információhoz, legyen az akár csak a KRESZ változása. „Másképp az

Hoffer Zsolt rendőr alezredes

autósport, rally közönsége igen nagy számú. Családok jönnek ki, gyermekek, felnőttek. Ami jó hatás, hogy megnézik a versenyt, a versenyautókat és frissült közlekedési ismeretekkel megismerkedve hagyhatják el a szervizparkot” – mondta el Hoffer Zsolt.

„A programunkat úgy kell elképzelni, hogy most már közel 800 ezer m2-en van felépítve egy közlekedési terület, ahol gokarttal, futóbiciklivel, rollerrel közlekednek felnőttek és gyermekek is” – árulta el Zsolt. Ezek az eszközök felnőttek számára is épp oly alkalmasak, mint a gyerekek számára. A helyet nem játszótérként kell elképzelni. Instruált körülmények között, gyalogátkelő helyekkel, közlekedési táblákkal és lámpákkal kialakított pályákon kiváló instruktorok segítik végig a jelentkezőket. A legkisebb gyerekeknek játszószőnyeget biztosítanak, a felnőttek kipróbálhatják a részeg szemüveget, de a KRESZ-t is beleszámítva különböző ismereteket ismételnek vagy újabbakat adnak át. „A csapatunknak nem az a célja, hogy közúti közlekedésben előforduló balesetekre hívja fel a figyelmet, hanem azoknak az elkerülésére és a szabályok követésére. Végigmegyünk minden olyan szegmensben, amely a mindennapi életünk napjait meghatározza” – emelte ki a rendőr alezredes.

De mennyire is vannak tisztában az emberek, hogy hogyan is lehet megelőzni ezeket a baleseteket? Hoffer Zsolt elmondta, hogy nagyon változó az ország különböző területein, hisz a baleseti statisztikák sem egyformák az ország különböző részein. Ami megfigyelhető, hogy a programjuk pozitív, szórakoztató, de ugyanakkor tényszerű programmal tudják felhívni a figyelmet a szabályismereti hiányosságokra. „Illetve, ami nagyon jó a családoknál, hogy a gyermekeken keresztül hívjuk fel a figyelmet egyes helyzetekre, ami

által sokkal jobban, könnyebben épül be a tudatba. Sokkal jobban magának érzi az egyén, és biztosabbnak érezhetjük azt, hogy adtunk azoknak, akik megfordulnak a mi parkunkban” – egészítette ki az alezredes.

„Megfigyelhető a statisztikákból, hogy javul a közúti közlekedési statisztika rendszere” – mondta Hoffer Zsolt. A mindennapokban találkozók az ember különböző helyzetekkel, szituációkkal, amiket az emberek különbözően oldanak meg. Ha az ember fel akarja dolgozni ezeket a helyzeteket, tud róluk pár szót beszélni, akkor mindenki hozzá tud tenni a saját tapasztalataiból, saját közlekedési rendszeréből, így ezáltal egy kicsi fejlődést lehet elérni. Azonban a rendőr alezredes elmondta, hogy nem lehet az cél, hogy valakinek azonnal és drasztikusan megváltoztassuk a közlekedési rendszerhez való hozzáállását. Ezt igazán eredményesen csak egy lépcsőzetes rendszerrel érhetjük el. Ezekben lehet sikereket elérni, hisz a gyerekeket játszva készítik fel a közúti közlekedésre, míg a felnőtteket szórakoztatva bírják rá tudásuk felfrissítésére.

A Hungarian Police Rallye Teammal június első hétvégéjén lehet találkozni. Ugyanis ekkor Nógrád megyébe, Salgótarjánba látogat az Országos Rally Bajnokság következő állomása.

A Nagy Diák KRESZ-teszt által a fiatalok is nagyok sokat tanulhatnak. A közúti közlekedésben nagyon sok olyan dolog van, amit az ember másoktól lát. Ám ez sajnos nem mindig jelent szabálykövetést vagy biztonságos közlekedést önmagában. „Amikor írásban látjuk a kérdést és tényszerűen azzal kell foglalkozni, hogy mi a helyes megfejtése az adott kérdésnek az adott közlekedési területen, akkor az ember akarva akaratlanul is utánanéző, átgondolja, és később az átgondolásoknak, utánanézéseknek eredményeképpen tudatosabban közlekedik” – hangsúlyozta a KRESZ-teszt fontosságát Hoffer Zsolt. Szerinte a fiataloknál ez a legfontosabb, hogy felhívjuk a figyelmüket ezekre a lehetőségekre. Hisz ő maga is azt szokta mondani, hogy „a jelen gyermeke a jövő közlekedője”. Minél több információt kapnak, minél intenzívebben a közúti közlekedésről, és annak biztonságosabbá tételéről, akkor ez a javuló tendencia a statisztikákban még szebb eredmény hozhat.

A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT UTÁN

IZGALMAS FINÁLÉVAL ÉRT VÉGET A NEMZETI BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCS KIEMELT PROGRAMJA, A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT. A PROGRAM CÉLJA AZ VOLT, HOGY RÁVILÁGÍTSON A FIATALOKRA LESELKEDŐ VESZÉLYEKRE. VALAMINT AZ, HOGY MEGTANULJÁK, HOGY HOGYAN KERÜLHETIK EL A VESZÉLYHELYZETEKET, KITŐL ÉS HOGYAN TUDNAK SEGÍTSÉGET KÉRNI. A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZTEN KÍVÜL SZÁMTALAN MÁS, HASONLÓAN PREVENCIÓS PROJEKTET TÁMOGAT ÉS VALÓSÍT MEG A NEMZETI BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCS. EZEKBŐL MUTATUNK NÉHÁNYAT.

ERDŐVÁROS MESÉI: BOB KALANDJA

BOB KALANDJA

A **BOB kalandja** az óvodás és az óvodát elhagyó, iskolába lépő kisiskolás korosztály számára készült. A 10 részes sorozat ingyenesen elérhető a **Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács YouTube csatornáján**, és az erdőváros mese applikáción (angolul is). A videósorozat és a végén található fejlesztő feladatok szórakoztatva segítik a kicsiket a tanulásban. Az egymással összefüggő részekben Bob, a főszereplő kiskutya egy erdőszéli kis házban látja meg a napvilágot, s már pár napos korától kezdve aktívan fedezi fel a világot. A történet célja, hogy a gyerekek figyelmét felhívja az olyan egyébként mindenkit foglalkoztató kérdések kezelésére, mint a környezetvédelem, a biztonság, a figyelem, a bátorság, a lelkesedés és az együttműködés.

DETEKTEAM

A **Detekteam** a **Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács** és a **BookR Kids** közös applikációja. Azért jött létre, hogy a **DADA** oktatási anyagokat – biztonságos közlekedés, segítségkérés – egy vicces és izgalmas,

játékos keretbe helyezze. A Detekteam célja, hogy a 4.-7. osztályos játékosok a kérdések és feladatok által olyan készségeket sajátítsanak el, amit a későbbiekben kamatoztatni tudnak majd. Ilyen például az együttműködés a társakkal, a megfigyelés és a jelek értelmezése, saját véleményét és döntést hozni, érvelni és meggyőzni. A játék története szerint, valamilyen bűncselekmény történik az iskolába és a rendőrök 6 lehetséges elkövetőre szűkítették a gyanúsítottak listáját.

CSALÓAKADÉMIA

A csalások áldozatainak gyakran az idősebb korosztályból kerülnek ki, hiszen sok esetben a nyugdíjasok hiszekegyebbek, könnyebben becsaphatók. A csalások elkövetői rendkívül találékonyak, hiszen akkor eredményesek, ha újabb és újabb történetekre építenek, melyeket hitelesen adnak elő áldozataiknak. Az idősebb korosztály pedig különösen gyakran kerül a célkeresztjükbe.

A **Csalóakadémia** című rövidfilmek azzal a céllal készültek, hogy az emberek megismerhessék és megérthessék a csalók aktuálisan legkedveltebb módszereit, így lehetőségük van felkészülni, amivel elkerülhetik az áldozattá válást.

A filmek szereplői profi színészek - Gáspár Tibor és Jéger Zsombor - akik a tapasztalt csaló és tanítványának bőrébe bújva humoros és egyben újszerű formában magyarázzák el, milyen módon próbálnak elsősorban az idősebbeknél különböző trükkökkel pénzt szerezni. A sorozat online

megjelenítése arra irányult, hogy felkeltse a fiatalabb családtagok figyelmét, akik az ismereteket továbbadják szüleiknek, nagyszüleiknek. A televíziós sugárzás során az idősebbek közül is sokan megtekinthették az epizódokat, hiszen éppen az általuk kedvelt műsorsávban kerültek vetítésre.

Az elmúlt időszakban az elkövetők természetesen a Covid helyzethez „alkalmazkodó” trükköket is bevetettek. A járvány idején olcsó, biztonságos, és hatékony védekezést, fertőtlenítést kínáltak csak hogy bejuthassanak a lakásba. Erre reagálva a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács az előző filmekhez hasonló stílusban elkészítette a közkezdelt sorozat negyedik részét, mely a pandémiával kapcsolatos módszerekre hívta fel a figyelmet.

HISZÜNK BENNED!

DUE MÈDIATÁBOR

ÚJSÁG – RÁDIÓ – TÉVÉ – FOTÓ – INTERNET

A BALATON PARTJÁN!

2021. JÚLIUS 16-25.

BALATONSZÁRSZÓ

TANÉV VÉGI
ELŐFOGLALÁSI

KEDVEZMÉNY: 20 000 FT
2021. JÚNIUS 15-IG!

WWW.MEDIATABOR.HU

NAGY DIÁK KRESZ-TESTZT

**NYERD MEG AZ
ELEKTROMOS ROBOGÓT,
ÉS A B KATEGÓRIÁS
JOGOSÍTVÁNYSZERZÉSI
LEHETŐSÉGET!**

